

ČASOPIS RODOPISNÉ SPOLEČNOSTI V PRAZE

Řídí:

VÁCLAV DAVÍDEK — FRANT. NAVRÁTIL

Ročník XIII.

1941

Číslo 3.—

O B S A H :

	Str.
PhDr Antonín Haas: Rodopisné časopisy	49
ThDr Václav Bartůněk: Nejstarší matrika v Pyšelích z let 1678-1720	55
Vlastimil Holejšovský: Zemské desky pramenem občanského rodopisu, II.	58
PhDr Ladislav Hosák: Příspěvek k rodopisu moravské šlechty z knih půhonů brněnských a olomouckých, IV.	66
Václav Polák: Kujeba z Mejta	70
JUDr Oldřich Franzl: Rodopisné omyly o bratřích Grégrzech	72
Literatura. — Zprávy. — Rodopisná hlídka. — Z Rodopisné společnosti.	
PŘÍLOHA:	
Jiří hrabě Sternberg: Galerie hrabat ze Sternbergu	(1) 17
PhDr Václav Davídek: Nástin vývoje rodů hrabat ze Sternbergu a z Mensdorff-Pouilly	(11) 27

Vydává svým nákladem Rodopisná společnost v Praze.

Odpovědný redaktor: PhDr Václav Davídek.

Vytiskla tiskárna Jana Lernera v Praze-XV.

Užívání novin, známek povoleno ředitelstvím pošt v Praze čj. 77037/IIIa 1940.

Dohlédací poštovní úřad Praha 6.

Vyšlo 20. srpna 1941.

PhDr Antonin Haas:

Rodopisné časopisy.

Jako ve všech odborných kruzích tak také v rodopisu jest publikační činnost vázána na soukromé spolky, jímž většina periodických publikací a zvláště časopisy děkují za svůj vznik a trvání. Proto v pojednání, věnovaném genealogickým časopisům v Německu a u nás, musíme vycházet od jednotlivých rodopisných společností a u každé z nich upozornit na její publikáční činnost.

Nejstarší odbornou společností, která sdružuje německé rodopisné badatele a přátele rodopisu, jest spolek »Herold«; byl založen již r. 1869 v Berlíně (Berlin) k vědeckému pěstování rodopisu, sfragistiky a heraldiky. Hned od svého vzniku vydával vlastní časopis s názvem „*Der deutsche Herold*“. Vycházel od té doby nepřetržitě až do roku 1934, kdy na valné hromadě »Herolda« dne 4. prosince toho roku bylo rozhodnuto, aby časopis splynul s měsíčníkem »Familiengeschichtliche Blätter«. Od té doby »Familiengeschichtliche Blätter« mají ještě podtitul »Deutscher Herold«.

O dva roky později (1871) vznikl ve Vídni (Wien) podobný spolek „*Adler*“; vytkl si za svůj cíl pěstovat heraldiku, genealogii, sfragistiku a epigrafiku se zvláštním zřetelem na území bývalého Rakousko-Uherska. S počátku vydával »Zeitschrift der k. k. heraldischen Gesellschaft Adler« (v letech 1871—1873), poté »Jahrbuch der k. k. heraldischen Gesellschaft Adler«, který od r. 1898, t. j. od osmého svazku, vychází v nové řadě. Tato publikace jest více sborníkem větších genealogických a heraldických studií a článků než časopisem v obvyklém významu. Proto u něho nenajdeme ani recenze odborné literatury ani spolkové a organizační zprávy.

Nový velký rozvoj genealogických studií nastal teprve kolem roku 1900. Přímým podnětem tu bylo vynikající průkopnické dílo Otokara Lorenze »Lehrbuch der gesammten wissenschaftlichen Genealogie«, které vyšlo r. 1898 a kde byl po první rodopis pozdvižen na vědecký stupeň, vyhrazen mu přesně obor jeho působnosti a zařazen mezi tak zvané základní vědy historické. Brzy potom vznikají hojně genealogické spolky a sdružení, většinou místního anebo krajinského rázu bez většího a širšího významu.

Přední a vedoucí místo mezi těmito společnostmi, jež se staly důležitou složkou v organizaci vědecké práce, zaujala »Zentralstelle für deutsche Personen- und Familiengeschichte«, založená roku 1904 v Lipsku (Leipzig) jako ústřední spolek rodopisný, který zprostředkuje spojení mezi ostatními příslušnými spolkami a který se

také stal záhy předním ústavem publikačním. Již r. 1904 se objevil první ročník nového odborného časopisu, touto společností vydávaného, totiž „*Familiengeschichtliche Blätter*. Monatschrift für wissenschaftliche Genealogie“, o rozsahu více než 400 stránek kvartu. V tomto časopisu jsou otiskovány hlavně příspěvky základního významu, které se obírají zvláště metodikou rodopisu, ale všimají si také příbuzných věd, v tom především paleografie, diplomatičky, chronologie, sfragistiky, heraldiky, numismatiky, dále právní historie, archivnictví, správních dějin a pod. V drobnějších článcích najdeme prameny rodopisné, po nichž následuje oddíl biologického rodopisu, načež další příspěvky jsou rozděleny na rodopisné práce speciální podle krajů a podle rodů a v nich zase jest další dělení na rody urozené, měšťanské a selské. Zvláště rubrika jest věnována nauce o pečetech a o mincích. Velmi rozsáhlé jest oddělení zpráv o odborných knihách a o příbuzných časopisech, zprávy spolkové a sice jak rodopisných spolků ústředních a krajinských, tak také jiných příbuzných společností, zvláště místopisných. Roku 1934 tento časopis splynul s nejstarším německým rodopisným periodikem »Der deutsche Herold«. Obsah, rozsah a jakost zůstávají stále na vědecké výši, a tím si časopis — za redakce Dr Jana Hohlfelda — udržuje stále přední místo mezi německými genealogickými publikacemi.

Zmíněná »Zentralstelle« vydává mimo právě jmenovaný časopis od roku 1925 též »Familiengeschichtliche Bibliographie«, nepostradatelnou a velmi dobrou příručku pro každého rodopisného badatele, jakož i dvě speciální řady publikací: »Deutsche Stammtafeln« od r. 1926 a »Ahnentafeln berühmter Deutschen« od r. 1929.

Roku 1902 byl v Drážďanech (Dresden) založen spolek „*Roland*“ jako přední rodopisná společnost středního Německa s místními skupinami v Berlíně (Berlin), Kamenici (Chemnitz), Stendalu a Štětíně (Stettin). Spolkovou publikací jest měsíčník »Mitteilungen des Rolands«, přinášející články z rodopisu speciálního i z rodopisné metodiky a z příbuzných věd.

Populárního a zcela praktického rázu byl »Archiv für Stamm- und Wappenkunde«, jehož účel vystihuje obšírný podtitul »Monatsschrift zur Festlegung von Familiengeschichten und Familienwappen, zum Austausch für Familiengeschichtsforscher, Wappen-, Ex Libris-, Siegel- und Münzsammler, sowie für heraldisch-genealogische Vereine«. Vydával jej »Verein zur Förderung der Stammkunde« v nakladatelství A. Wellerse v Kahle. První ročník tohoto časopisu vyšel o názvu »Der Wappensammler. Allgemeines Organ zum Austausch für Wappensammler, Genealogen und Heraldiker, sowie für heraldische Vereine« r. 1900 rovněž u Wellerse v Kahle. Většina článků a příspěvků zde tvořily seznamy sbírek heraldických a numismatických, vedle nichž byly otiskovány dlouhé řady jmen i méně významných z matrik, listin a jiných písemných pramenů, ovšem zcela bez plánu. Po válce časopis přestal vycházet, r. 1921 se objevil poslední jeho ročník.

Na vyšší úrovni stojí zhořelecký časopis »Zeitschrift für kultur-

geschichtliche und biologische Familienkunde«, který začal vycházet r. 1924. Jeho název byl několikrát měněn, až se konečně ustálil v „*Archiv für Sippenforschung* und alle verwandte Gebiete«. I zde již název ukazuje, že redakce časopisu jest zaměřena vedle ryze popisného a speciálního rodopisu ke všem ostatním příbuzným vědám, zvláště však k biologické složce genealogického badání.

Kromě nadepsaných publikací vychází v Německu ještě celá řada drobnějších rodopisných časopisů místního a rodového rázu.

Počátky odborných spolků rodopisných a tím i genealogických časopisů u sudetských Němců spadají teprve do posledních let druhého dvacetiletí našeho století. Již brzy po roce 1918 objevují se první snahy o organické sloučení všech rodopisných badatelů sudetských, zvláště v krajích, které sousedily se Saskem. Byl to také zmíněný již drážďanský genealogický spolek »*Roland*«, který podal sudetským Němcům ochotně pomocnou ruku zapůjčením odborné literatury a tabulkového materiálu i četnými přednáškami; řadou článků ve svém stejnojmenném časopise budil široký zájem a opravdovou pozornost o sudetoněmecké rodopisné badání. Když pak na podzim roku 1927 na měsíčním shromáždění Pracovního společenství pro vlastivědu v Ústí nad Labem (*Arbeitsgemeinschaft für Heimatforschung in Aussig*) Dr A. Dietl vyslovil požadavek, aby všichni sudetoněmečtí rodopisní badatelé se seskupili v jednotnou organizaci, byl tento návrh uvítán s takovým porozuměním a nadšením, že brzy poté došlo ke zřízení zvláštního ústředí pro sudetoněmecké rodopisné badání při Německém spolku pro vlastivědné badání v bývalé Československé republice se sídlem rovněž v Ústí nad Labem (*Mittelstelle für sudetendeutsche Familienforschung des Deutschen Verbandes für Heimatforschung und Heimatbildung in der Tschechoslovakischen Republik mit dem Sitz in Aussig*). Nově vytvořené ústřední místo, které sdružovalo všechny sudetské Němce, přikročilo již na jaře roku 1928 k vydávání vlastního čtvrtletníku o názvu „*Sudetendeutsche Familienforschung*“ po vzoru »*Familiengeschichtliche Blätter*« za redakce dvou předních rodopisných a místopisných pracovníků ústeckých, Dra Frant. Josefa Umlaufta a Dra A. Dietla. Tento časopis byl myšlen stejně jako jeho lipská předloha především jako ústřední zpravodajský list, kolem něhož by se seskupili všichni pracovníci na poli sudetoněmeckého rodopisu; měly v něm být otiskovány informativní články o metodě, pokrocích a o nejnovější literatuře genealogické a i začátečník v něm měl najít nutné poučení a cenné rady. Články z vlastní speciální genealogie se tam proto otiskují jen tehdy, jestliže pojednávají o skutečně vynikající rodině nebo jednotlivci a jestliže přinášejí i po stránce metodické užitečný pokrok. S tohoto hlediska jest také každý ročník rozdělen v několik částí. Po článcích všeobecného rázu následují zprávy o pramenech k rodopisu nebo jejich prvé zpracování, výtahy z matrik, příspěvky k zeměpisnému rozšíření jednotlivých jmen, rodové tabulky vynikajících sudetských Němců, literatura, zprávy, redakční hlídka, a pod. Celkové

zaměření časopisu se nezměnilo ani po roce 1933, kdy do redakce vstoupil na místo Dra Dietla Dr F. J. Wünsch, rovněž z Ústí n. L. (Aussig). Redaktorům se podařilo seskupiti kolem časopisu německé pracovníky ze všech téměř vědních oborů, které souvisejí s genealogií, z celého sudetského území, a získati přispivateli z ostatního říšského území. Rozdílnost přispivatelů i rozmanitost námětů se odráží také ve vědecké kvalitě jednotlivých příspěvků. Celkem však iest všude patrna snaha redakce po udržení pokud možno vysoké úrovně časopisu.

Vedle ústeckého rodopisného ústředí vznikla v prosinci roku 1929 druhá rodopisná společnost sudetských Němců, nazvaná »Der deutsche Verein für Familienkunde für die Tschechoslovakische Republik« se sídlem v Praze. Tento spolek začal rovněž brzy po svém založení — již roku 1930 — vydávat „*Jahrbuch des deutschen Vereines für Familienkunde*“. Jako spolek sám, dělený ve tři sekce (totiž 1. statisticko-právnicko-sociologickou, 2. historickou a 3. biologickou), má také tato periodická publikace zaměření spíše přírodovědecké než historické; ukazují na to již jména předních přispivatelů (lékař Dr Arnim Tschermak-Seysenegg a profesor pražské německé univerzity Dr Otto Grosser, biolog a profesor též univerzity F. Breinl, profesor přírodovědecké fakulty pražské zeměpisec Dr Bernhard Brandt a j. v.). Najdeme tam však i informativní články o pražských archivech z pera českého rodopisce A. P. Šlechty a jiné příspěvky historického rázu. Předsedou druhé (historické) sekce byl někdejší úředník pražského archivu ministerstva vnitra a nyní profesor pražské německé univerzity Dr Gustav Pirchan.

V českých zemích prvý krok k vědeckému pěstování rodopisu byl učiněn poměrně pozdě, skoro teprve v posledních deseti letech. Dne 13. března 1929 se konala v Praze ustavující valná schůze „*Rodopisné společnosti v Praze*“ s úkolem, sdružiti badatele i přátelé genealogie a jejich věd pomocných k soustavnému studiu a šíření znalosti vědeckého rodopisu po všech jeho stránkách i vztazích k jiným oborům vědním. Jest velmi potěšitelné a musí být proto zvláště zdůrazněno, že nový tento spolek si vytkl ve svém programu vědeckost za nejvyšší cíl svého podnikání a že ihned v prvém roce svého života přistoupil k vydávání vlastního odborného časopisu. Prvý ročník vyšel ještě na podzim roku 1929. Podle programu, který mu dal výbor Rodopisné společnosti do vínku, má časopis přinášet statí a články z teorie i praxe rodopisné, z historie, genealogie a věd zpřízněných, metodicky uváděti do studia a zužitkovati rodopisných pramenů, uveřejňovati seznamy rodopisných badatelů, méně známých sbírek genealogických, přehledy rodopisného materiálu v jednotlivých archivech, zprávy o literatuře rodopisné, příležitostné nálezy, dotazy a odpovědi. Tento, snad až příliš široký rámec byl a jest však ke cti redakce stále podle daných možností udržován. Velikou zásluhu o vědecký ráz časopisu získal si především jeho první redaktor, PhDr Antonín Markus, ředitel schwarzenberského archivu v Třeboni. Podařilo se mu seskupiti

kolem časopisu mnoho skutečně odborných pracovníků, kteří k rodopisným otázkám přistoupili s různých vědních hledisek. Lékaři a přírodopisci (Brožek, Horníček), statistikové (Galla, Klíma), archiváři (Krejčík, Teplý, Roubík, Vavroušková a mnozí jiní), historici umění (Guth), příslušníci starých českých rodů (hrabě z Kolovrat), nadšení jedinci, které přivedl k rodopisu zájem i láska (Opatrný, Felix, Bezděka a j.), ti všichni podle svých sil a poctivě plnili vysoký a vznešený úkol, který byl časopisu vepsán do štítu.

Spojovacím článkem mezi místopisným a rodopisným studiem jest instituce rodových svažů, t. j. sdružení všech příslušníků a všech rodin, pocházejících od stejněho praoptce. V Německu i v Sudetech se takové společnosti ustavovaly v hojně míře již záhy a mnohé z nich vydávají vlastní časopisy. V českých zemích první obec toho druhu jest »rodová obec Pejšov« z roku 1925; po ní následují obce rodu Strunů roku 1934 a společnost Opatrných, ustavená roku 1935. Vlastní časopisy však nevydávají.

Téhož roku, kdy vznikla Rodopisná společnost, byl ustaven jiný spolek, také genealogický, ale s užším programem, zaměřeným určitým směrem. Byla to »Jednota potomků pobělohorských exulantů-pokutníků a přátel rodopisu v Praze«, založená dne 20. března 1929 z popudu Bořivoje Nesměráka. Na rozdíl od Rodopisné společnosti, která genealogii pěstuje v širokém rámci tohoto pojmu na vědeckém podkladě a z vědeckého zájmu, Jednota si vytkla cíl a úkol konkrétnější: její hlavní zřetel byl obrácen v prvé řadě k poznání těch českých rodů, které byly postiženy po bělohorské bitvě jakkoliv, ať již odnětím statků, nuceným vystěhovalectvím anebo konečně v poslední době ztrátou šlechtického titulu; proto — za druhé — se obírala heraldikou. Teprve na třetím místě přihlíží se v tomto spolku k pěstování vlastního rodopisu a tu zase se obrací pozornost především k starožitným a vynikajícím rodům domácím. Tím jest naznačen také obsah časopisu, který Jednota vydává od roku 1930 pod názvem *„Sborník Jednoty potomků pobělohorských exulantů-pokutníků a přátel rodopisu v Praze“* s podtitulem »Rodopis-Historie-Vlastivěda«, od roku 1933 pak v důsledku změny názvu spolku pod titulem »Sborník Jednoty starých českých rodů v Praze. Rodopis-Historie-Heraldika«. Za redakce bývalého vojenského lékaře Dra Vincence J. Matiny a úředníka Městské spořitelny pražské Dra Jana Rejsy, historika umění a básníka, vyšlo do roku 1938 devět ročníků malého rozsahu a jsou vyplněny veskrze drobnějšími články, jež se týkají české šlechty předbělohorské i pobělohorské, tehdejších konfiskací ve městech i mezi šlechtickým majetkem, zpráv o českých exulantech a pod. Několik příspěvků věnováno historii českých rodin šlechtických, v tom na př. Mutinů-Matinů; jiné příspěvky si všimají otázky revindikace pobělohorských konfiskací a snah o obnovení šlechtických titulů, články širšího historického a vlastivědného zájmu zde nenajdeme téměř vůbec, také heraldika se omezovala (s výjimkou malého příspěvku o svatováclavské orlici) na pouhé hlídky. Povšechně nelze neříci, že přísnější výběr článků i větší kritičnost by časopisu jen prospěla.

Pro úplnost zasluhují zmínky také dva pokusy. »Dějiny-Rod-Tradice«, které vydával Dr František Beneš, pracovník na poli české heraldiky duchovenské, šlechtické i měšťanské. Časopis vyšel r. 1940 jen v několika málo různých číslech, z nichž není možno, abychom si učinili celkový jeho obraz. Roku 1941 nově založený »Svaz přátel rodopisu v Čechách« ohlásil vydávat »Rodokmen. Časopis pro genealogii a heraldiku«; redaktorem uveden Karel Vyšin, předseda Svazu; výšlo jediné číslo.

Shrneme-li zprávu o rodopisných časopisech u nás i v Německu, dojdeme k několika zajímavým závěrům. Jak již bylo řečeno v úvodě, v Německu i zde jejich počátky i další život stojí v úzkém spojení s odbornými spolkami rodopisnými. Čím větší a důležitější jest sdružení a čím má větší a širší program, tím má větší i hodnotnější časopis. Zpravidla v každé zemi bývá jediné vedoucí periodikum, které representuje rodopisné badání toho národa a někde také jest považováno za ústřední orgán. V Německu to jsou lipské »Familien geschichtliche Blätter«, u sudetských Němců »Sudetendeutsche Familienforschung« a u nás »Časopis Rodopisné Společnosti«. Druhým významným poznatkem jest, že počátky rodopisného badání jsou úzce spjaty se studiem heraldiky a sfragistiky. Toto spojení však není rodopisnému badání ku prospěchu, jak jest patrno z mnohých německých i českých časopisů (v Německu »Archiv für Stamm- und Wappenkunde«, u nás »Sborník Jednoty starých českých rodů«). Proto by bylo lépe, kdyby se genealogie více odpoutala od obou těchto příbuzných věd. Naproti tomu účelné sousíření spolků i časopisů by bylo na místě, aby tím spíše a tím lépe mohly být splněny všechny úkoly české rodopisné vědy i nadšené práce rodopisců.

ThDr Václav Bartůněk:

Nejstarší matrika v Pyšelích z let 1678-1720.

Nejstarší matrika pyšelská, pocházející z doby hrabat z Hollweilu, obsahuje v jediném svazku všechny tři druhy matričních zápisů: na 191 stránkách jsou zápisy křestní a na 144 stránkách zápisy oddací a úmrtní. Psána je dobře čitelným písmem a s výjimkou jediného německého zápisu celá česky. Svázána je v původní, do dnešní opravované celokožené vazbě s raženou ozdobou.

Úvodní stránka má nápis: »Kniha tato chová křticí a vodávací zápisy za správy duchovní Jana Kašpara Mazury v chrámě Páně Povýšení svatého Kříže Léta Páně 1678 dne 28. Aprilis. Všem, kteřich jména skrze tyto dvě svátosti křtu svatého, stavu manželského do této knihy vepsány jsou, vinsuju, aby milost, kterou skrze tyto dostanou, dokonalou a neporušenou až před trůn Krista Ježíše v požehnání božském zachovali a živi byli s Kristem na věky.«

Pyšely byly střediskem farnosti i panství. Uprostřed byl zámek, kol něhož se tehdy shromažďoval čilý život, který po některé stránce byl v tehdejší farnosti pyšelské mnohotvárnější a čilejší nežli dnes. Správu panství měl hejtman; po něm nejvyšším úředníkem byl purkrabí, jemuž sice náležela na prvním místě péče o pořádek v zámku, ale který byl i v hospodářských záležitostech pomocníkem hejtmanovým. Jim k ruce byli písáři, obroční, důchodní a mnoho jiných panských zaměstnanců, jak je všechny matrika vypočítává. Panství potřebovalo také mnoho řemeslníků. Jestliže máme z roku 1818 zachován pořádek, jakým se měly ubírat pyšelské cechy při slavnosti Božího Těla, neznamená to, že teprve toho roku byly cechy v Pyšelích zřízeny: všechna povolání v tomto pořádku jmenovaná existovala již v roce 1678. Tak nám matrika zachovala jména lidí, kteří provozovali v Pyšelích nebo v okolí tato zaměstnání: apatykářka, bažantníci (v Zaječicích), bečváři, cihláři, důchodní, felaři, flusáři, hejdinci, hejtmani, hofmistři, hlásní, hospodští, hrncíři, kantoři, klíčnice, koláři, komorníci, kováři, kožišník, krejčí, krmiči, krosnáři, kuchaři, kupec, malíři, mládci, mlynáři, mydláři, myslivci, mýtní, obroční, ovčáci, polní mistři, papírnici, pážata, pekaři, písáři, pohodný polesný, punčocháři, ponocní, porybní, poslové rozmaniti, poštmistři, pradlí, praeceptoři, provazníci, psovod, purkrabí, ručníkáři, rybáři, rychtáři, řezníci, řezbáři, sekretáři, sklenáři, sládiči, stolmistrí, šafáři, ševci, štukatér, tkalci, trubači, truhláři, vinaři, zahradníci, zámečníci.

Zámek měl v té době také svého kaplana; byl jím P. Celestýn.

Vedle jmenovaného faráře Mazury jest uváděn v matrice ještě P. Václav Moller, řádu sv. Benedikta (str. 65), Matěj Bárta, farář v Poříčí (177), Tomáš Dubenka, farář z Mnichovic (129), a Vít Marek, farář poříčský (121). Sňatku Marie Anny z Hollweilu s Františkem Lichtenšteinem, pánum na Telči, požehnal probošt metropolitní kapituly pražské a spolu generální vikář Meyer (27).

Každá křestní matrika z této doby má zvláštní označení pro křty nemanželských dětí. Pyšelská matrika užívá těchto obratů: »otec není«, »otec nepořádnej«, »nejsouce spolu oddání«. pokřtěno dítě z matky »Mechi« Doroty Bartuškovy, »okřtěno dítě z levého boku«. Takových »z levého boku« jest nápadně mnoho po roce 1700. Dne 25. února 1702 »okřtěno dítě z levého boku Matěj Franc. Mateř jeho Terezie Bakovská.« In margine jest připsáno: »A otec jeho baron Frantz Voračický, oba toho času jsou svobodní.«

Nápadný jest zápis křtu dospělého jinovérce: »Přijal na sebe naši pravou a jedině pasující víru Baltasar Khün, t. č. foreit p. p. svaté římské říše hr. Josefa Karla z Hollweilu, t. č. hejtmana krajského kraje kouřimského.« Svědkv toho byli hejtman pyšelský a obroční. Stalo se 30. května 1719.

Při oddacích zápisech jsou kromě svatebčanů uváděni rozmanití sňatkovi funkcionáři: smluvčí, orator, družba, drůžička – a matrika uvádí zhusta jejich povolání i jejich původ. Často jsou v matrice zapsány oddavky osob, které pocházely z míst značně vzdálených, při čemž názvy obcí jsou mnohdy zkromoleny; tak Čelčany místo Čerčany a pod. Místa, z nichž snoubenci přicházejí k oddavkám, jsou (v závorce jméno dnešní farnosti): Žířany (Poříčí nad Sázavou), Radimovice (V. Popovice), Řepčice (V. Popovice), Vidovice (V. Popovice), Jarkovice (Benešov), Vidláková Lhota (Poříčí n. Sázavou), Zvánovice (Ondřejov), Mezihoří (Počepice), Jílové, Jankov, Benešov, Křivsoudov, Neveklov, Šeberov, Brtnice, Divišov, Lipany, Říčany a j.

Smluvčím bývá často rychtář (Šíkl) nebo kantor (Adam Jaroslav Nyzumburský).

5. května 1709 slaví svatbu Václav Šemfeld, »mistr ostrého meče«, který však jest v Pyšelích na ten čas pohodným; svědci mu Jan Zelinker, pohodný z Neveklova (34). Dne 14. února 1710 jest svatba »freita« od kumpanie Kriplovky, když se zastavuje »na marši« v Pyšelích, přivedl si nevěstu až z Libochovic. Loreta ožila ve veškeré nádheře, když tam slavil svatbu »v domě loretánském« František Arnošt hr. z Türheimu, svob. pán na Biberachu, Zelle, Horním a Dolním Kriechenbachu, s Teresií Josefou hr. z Hollweilu, dcerou Františka Antonína z Hollweilu. Družbou byl František Karel hr. Wratislav a František Jakub z Hollweilu. Sňatek byl 12. května 1715.

Až z Divišova přišel Josef Ehrlich, felčar, aby byl oddán v Pyšelích s Rosinou Mulzerovou z Litoměřic. Drůžičkou jím byla pradlí ze zámku a »mnoho jiných osob přítomných«.

Kněží byl nedostatek a proto se stávalo, že po příjezdu kněze

bylo několik svateb najednou. Tak se stalo v únoru 1716, že kněz oddával snoubence z Pyšel, Pětihost, Zaječic a Popovic v týž den.

Zápisy úmrtní matriky nejsou věcně nikterak bohaté. Jen výjimečně udává matrikář věk, nemoc nebo zaměstnání. Zesnulé jmenuje často jen křestním jménem. Tyto stručné zápisy doprovází však zbožnými doslovky: »smiluj se nad jeho duší«, »a očekává veselé a slavné zmrvýchvstání«, »rač jeho duši v počet svých vyvolených přijít«, »pohřben jest při chrámu Páně Povýšení sv. Kříže a slavného a veselého zmrvýchvstání očekává«, a pod. Zápisy úmrtní uvádí rozmanitými obraty, čímž překonává jednotvárnost: »Běh života svého dokonal...«, »usnula v Pánu...«, »pohřbena jest Anna...«, »s tímto světem se rozloučil...«, »život v Pánu dokonal...«, »pochován v Pánu...«.

Žena se trápila, až zemřela, od té doby, »co se její muž dal na vojnu«. Dorota Pozáková »se utopila v rybníce u papírny« (135). Alžběta Hurychová, »kterážto se utopila ve studni pyšelské zahrady a u sv. Kříže odpočívá«, byla pochována 3. února 1714. Dne 15. června 171? pochován byl P. Studýnka, tesař bývalý »skrze vyhoření stavení opálený« (140). 12. ledna 171? byl pochován Achylles, který se jmenoval Václav a byl krajským poslem (142).

Vysokého věku 100 let se dožil Václav Fousek; byl zámeckým zaměstancem (107). Matrikář si pochvaluje jeho stáří a k zápisu připsal »pěkný věk. Amen.« Ještě vyššího věku dosáhl »starý Heřman v Pyšelích, stáří svého sto čtyři a půl leta« a aby o tom nebylo pochyby, připsal to matrikář ještě jednou číslicemi »104 a $\frac{1}{2}$ leth«.

Že měl p. kantor také děvečku, dovídáme se z úmrtního zápisu: »16. června 1701 dokonala svůj život v jednu hodinu s poledne Eva Polesná, sloužící za děvečku t. č. u kantora, poddaná J. M. pana z Talmberka z Hrazených Rataj. 17. června náležitě pohřbena jest při chrámu Páně, kde v Pánu odpočívá a slavného zmrvýchvstání očekává.«

Na str. 103 v matrice úmrtní se čte zajímavý aforismus o smrti:

»Contra vim mortis non est medicamen in hortis.
Nullus tam fortis, cui pateant vincula mortis.
Per nullam sortem poteris depellere mortem.
Pervigili cura, semper meditare futura.«

Česky asi:

»Proti moci smrti není bylin v pozemských zahradách.
Nikdo tak silný, aby přemohl okovy smrti.
Žádným kouzlem není možno zahnati smrt.
Péče člověka bdělého, uvažovati o budoucnu.«

Vlastimil Holejšovský:

Zemské desky pramenem občanského rodopisu.

(Pokračování.)

142 J 22. L. 1626 v outerý po památce Všech svatých. Odhad d. a d. Alžběty Zapské ze Slivic a na Peruci:

PERUC (u Loun): Martin Vacků, Hálek, Jakub Krejčí, Martin Krejčí, Jíra Švoch, Duchek, Havel Benda, Jan Blažek, Kryštof Zábranský, Jan Kohout, Matěj Benda, Matěj Horák, Vit Žural, Jan Václavíček, Jan Kovář, Jakub Duchek.

142 N 6. L. P. 1627 v outerý po sv. Anně. Odhad d. a d. Kateřiny Valdštejnské, rozené Berkovny z Dubé a z Lipého:

Ves VELECHOVKY (Velichovky u Jaroměře): Eliáš Budka, rychtář, Vondrák Nypl, Matěj Koláček, hrnčíř, Adam Dušta, šafář, Mikuláš Poláček, Martin Prejs, Martin Miller (-ů-?), Jakub Berg, Jan Keller, Václav Šubrt, Jan Štovík, Martin Hošek, grunt Prošvicara, kovárna, grunt Michala Khuna, krám řeznický, mlejn pod Velichovkami.

142 N 8. L. P. 1627. V středu po sv. Martě. Odhad d. a d. Viléma mladšího z Klenového a z Janovic a na Klenovém, totižto půl městečka Klenového:

KLENOVÉ (u Týnce na Klatovsku): chalupy Tkadlecovská, Skopcová, Jakub Kováře, Šimka Vinaře, Moravce, Šimon Kovář, Matouš Klasná, chalupa Hanzlova, Šimon Cupka, grunt Jiříka Hanzle, chalupa Jankova, Matěje Kodrlíka, Pavel Mlynář, Vondra Švec, chalupa Němce, krejčího.

LOUČANY (u Týnce na Klatovsku): Václav Vacek, Václav Rychtář, Linhart Bělohlávek, krčma, Matěj Vrba, grunt Bártý Prška.

JAVOR (u Týnce na Klatovsku): Matěj Vrba, Jira Vančura, grunt Matouše Jíchy, grunt Jiříka Jehly.

NĚMCICE (u Čachrova na Klatovsku): Vít Marků, Duchek Linhartů, Jíra Matoušek, Vondra Motejl.

HYNKOVICE (u Mladotic na Klatovsku): Adam Hanzalík, grunt Fejce, grunt Linhartovský, grunt Motie.

CHRÉPICE (něm. Kühberg, u Čachrova na Klatovsku): Pustá. Grunt Matěje Jinkle, Jana Jinkle, Jana Lišky (spálnej), Vaňka Fiferby (spálnej), Havla Svatého, grunt Matoušovský (spálnej), Sovířený (Sovířený?), mlejn.

142 N 11. L. P. 1627 ve čtvrtek, den Matky Boží Sněžné. Odhad d. a d. na onen čas Přibika z Klenového a z Janovic a již nyní Viléma staršího z Klenového a z Janovic na Žinkovech, Poupopově a Březině, J. M. C. rady, totižto městečko

MĚCÍNO (Měčín, Mečino, u Nepomuku): Matouš mladěj Bočan, Jiřík Klička, Jan Vrabec, Matouš Korbel, Jan Marhulka, Jan Bočan starej, Tomáš Touš, Marek Markovič, Jindra Král, Jan Štefl, Jan Janda, Šimon Kovařík, Jan Pekař, Martin Tkadlec, Linhart Tkadlec, chalupa Buršovská, Jan Klasna, Tomáš mladěj Šamonil, Marjana Králová, Matouš Vaněk, Vondra starej Šamoně, Vondra Chaloupka, Jíra Chaloupka, Matěj Chaloupka.

LUH: Jan Voráček, Jan Šejš, chalupa Kuldovská.

142 P 24. L. P. 1628 ve středu po sv. Třech králech. Odhad d. a d. na onen čas někdy **Kunka Vlkové z Labouně na Hořejních Malobratřicích** a již nyní **Elišce Lidmile Vlkové z Kvítkova**, dcerí a dědiče po též někdy Kunce pozůstalé, kterýchžto dědin na ten čas **Jan Jiří Vlk z Kvítkova**, vlastní otec jí Elišky Lidmily, jakožto poručník v držení a užívání jest:

MALOBRATRICE HOŘEJNÍ (Horní, u Mnichova Hradiště): Václav Navrátil, Matěj Kočí, Jan Černej, Matěj Tok, Václav Gocl, Jan Dubský, Vondráček, Jan Pekař, Havel na pivovaře, Adam Vovčák.

PŘEPERÉ (u Sobotky): Jan Hudeček, Petr Krčmář, Pavel Starý, Jan Bečka.

SUCHÝ DOL: Mikuláš Horák, Václav Nechvile, Vávra Špaček, Jira Kudláček.

ČÍŽOVKA (u Kněžmostu na Mnichovohradišťsku): Jan Hanzl, Jan Soudek, Mikuláš Lazarů.

NOVÁ VES (tamže): Kryštof Kadlec.

VELKEJ SOLEC (také Solec Hrubý, Soleč, u Kněžmostu): **Jiřík Vencelk**.

143 A 12. L. 1628 v ponděli po neděli Smrtné. Odhad d. a d. **Hendrycha Solhauzu ze Solhauzu**, totiž:

HOŘEJSÍ STROUŽNICE (Stružnice, něm. Straussnitz, u České Lípy): Filip Kahle, Valentin Liebzeit, Martin Ostermann, Jiřík Lange, Jan Estrich, Jiřík Magrych, Matěj Greser (Graser? Grösser?), Valentin Kradl, Jiřík Kraus, Adam Anders, Petr Resler, Hans Schulze, Valentin Zník, Martin Půlkrémář, Jiřík Libiš, druhý krčmář.

143 D 6. 1628 v ponděli po sv. Šimonu a Judy, apoštolicích Páně. Odhad d. a d. **Joachyma staršího Španovského z Lisova a na Loutkově**, totižto půl městečka Hořepníka s domy:

HOŘEPNIK (u Pacova): Václav Myslivec, Řehoř Vrbský, Jan Kovář, Kryštof Tesař, Jakub Kolář, Martin Kukla na Švehlovým, Jiřík Ručníkář, Václav Křečan, Jan Krkoň, Martin Kukla, Pavel Bilek, pánský dům, Adam Švec, Matěj Suchánek, Josef Žid, Balcar Lazebník, Jan Pleskač, Jan Barvíř pláten, Dorota Hanzálková, Berková, Matěj Pelikán, Václav Šýkora, Jan Kulavička, Matěj Janeda, Jakub Kovář, Adam Veselý, Matěj Koželouh, Jan Stejskal, Jan Hlaváček, Jakub Plumpa, Jan Masař, Jan Kočí, Šimon Fraňků, Vašek Fraňků, Václav Straka, Jan Truhlář, Petr Žák, Volf Žid, Jiřík Polecký, Pavel Pekelský, Zelenka, Jiřík Mulka, Vít Podolský, Brychtová, Slapalka, grunt Štávovské, Jiřík Malina, Jiřík Štěrba, Mariana Kováčová, Mikuláš Lešanský, Martin Klempář, Jan Tešáček, grunt Brlikovský, grunt Olivetský, Jan Mlynář na Polcích.

143 D 12. L. 1628 v pátek po památce Všech svatých. Odhad d. a d. **Jindřicha Purkrabéte z Donína a na Vartemberce**:

ROHOV, ves k statku Mitrovicích naležitou (u Sedlice na Sedlčanskou): Petr Cervův, Volf Krejčů, Michal Provazník, Jiřík Auterský (Ou-?).

VÍSKA (chybně Vejška, tamže): Jan Peterka, Jan Souček, Jan Černej, Jira Hašek, Jan Černej, Adam Rehútka.

DVORCE (tamže): Jan Suchej, Jan Drlik, Václav Vančato.

ZÁBĚHLICE (tamže): Jira Trs, grunt Voborský, Václav Valnoha, Kašpar Vlach.

VRCHOTICE (tamže): Jan Volšanský, Jan Boník, grunt Šaršonovský, Václav Trapíč, Mareš Kolář, Vaněk Parkánský, Burjan Zapálenej, Petr Šípek, Vít Šenkýř.

143 D 14. L. 1628 v sobotu po Všech svatých. Odhad d. a d. **Radislava Jaroslava ze Vchynic a z Tetova**:

SNĚT (u Zahrádky na Dolnokralovicku): Matěj Krupička, Jan Tůmů, Vašek Vrabec, Bartoň Pechů, Martin Bělohradský, Šimon na Vondráčkovém, Jan na Křížovém, grunt pustý Matouše Drahovázha (-vzala?), Jan Bronec, Martin Statisicnej, Jakub Šenkýř, Jiřík na gruntu Bejčkovém, grunt pustý Jana Biskupa.

RAPOTICE (Dolní, tamže): Pavel Červenků, grunt pustý Mikše Přenosila, Martin Červenků, Vít Hlavatej, Matouš na Koubovém, Jan Rejcprí.

143 F 28. L. 1629 ve středu po Božím vstoupení. Odhad d. a d. **Bořka** staršího z Dohalic a na Dohalicích, kterýž jest se po smrti někdy **Lidmily Dohalský** z Zahrádky statku pozemského, po ni pozůstalého, sám o své újmě ujal, totiž:

MŽANY (u Sadové na Nechanicku): Vondřej Kohoutek, Jan Horák, grunt Radonovský, grunt Hlaváčkovský, Zikmund Apoštol, Adam Kubin, Lukáš Štípek, Mikuláš Mravenec.

143 G 12. L. 1629 ve čtvrtek po památce sv. Petru a Pavlu. Odhad d. a d. **Jeronyma Delaporty**, J. M. římského císaře nařízeného hejtmana slavného knížecího lichtenštejnského regimentu na onen čas, totiž ves:

Uši (Ušín, spr. ÚZÍN, Oužín, něm. Auschine, u Chabařovic (něm. Karbitz, Kagowitz)): Jakub Zaph (Zapf?), Jiřík Goš (Gosche? Gosse?), grunt Hans Lautnera, Mikuláš Šmidkunst (Schmiedkunst), Kašpar Denycar, Kryštof Rejndl (Reindel?), Adam Purkhart (Burkhard?), chalupníci: Jiřík Heřman, Jan Vidrholt (Widerhalt?), Bostl Böhm, Jiřík Rypach (Rissbach?), Jiřík Nýdrholt (Niederhalt?), Jiřík Pop, Jan Pour, Jan Tejnicer (Teinitzer?), Mates Birt, Jan Zopp (Zopf?).

143 H 2. L. 1629 ve středu po sv. Martě. Odhad vedle obnoveného zřízení zemského, předně svršky též dědiny a dědictví **Rudolfa** staršího Gintera a **Rudolfa** mladšího, bratří z Býnu:

ŠENFELD (Schönenfeld u Děčína): Andreas Guedtler, rychtář, Adam Sibl (Schieber? Schüber?), Václav Nycl (Nützel?), Valentin Arnold, Matěj Hansel.

143 H 19. L. 1629 v pátek po sv. Jilji, opatu, to jest dne 7. septembries. Odhad d. a d. **Jindřicha** Purkraběte z Donína a na Vartmberce, totiž

PŘESTAVLKY, ves k statku Mitrovici nálež. (u Sedlice na Sedlčansku, fara Prčice): Koubek Janda, Jíra Soukup.

STREZOMER (Střezimíř, tamže): grunt Novákovský, Jan Šmirad (Smirat?), Václav Špička, Jan Vrkolt, Jan Ledvina, Václav Bečka, Jan Kolářů, Jan Hřmot, Jan Pražák, Jíra Vaňků, Matěj Hrdinka, Martin Točinský, Pavel Konvárek (Konvička?).

HOREJSÍ DOBŘEJOV (Horní, tamže, fara Střezimíř): Kateřina Holubová.

LHOTA TÝBLOVA (nyni Včelákova i Čelákova u Vrcholtovic, tamže): Jan Pecháč, Václav Vaňura, Prokop Kučera.

NÁSILOV: Jan Zub, Jíra Mazanec, Jíra Matěj Vaňura.

MONÍN (u Vrcholtovic, tamže): Jan Skála, Jíra Král, Matěj Kolář, u vsi Poradková (krčma).

Listov (CHLÍSTOV u Nosetína, tamže, fara Malá Chyška): Jan Vavrouš.

RADÍKOV (tamže): Václav Pernej, Eva, vdova po Janovi Hrubým, Václav Honzů.

TŘEBNICE (Třebetice, fara Dublovice). Jan Peterka, Martin Rondů, Matouš Hrdinka, Václav Beran, Vavřinec Pecháček, Václav Chomát, Jan Zeman, Matěj Randa, Bárta Pecháč (-á-?), Adam Hašek, Anna Zajímačka, Václav Král, Řehoř Votíra, Jan Macura, Jíra Zajímač.

VORÍKOV i **VORÍKOVEC**, vl. Oříkov, -ec, (u Sedlčan): Václav Drlík, Václav Šerák, Šimon Holec, Václav Vašáků, Jan Sezvina, Anna Bohačka, vdova, Jan Safránek, Jakub Novák, Václav Prosek.

143 I 7. L. 1629 ve čtvrtek po sv. Lukáši, evangelistu Páně. Odhad d. a d. **Jana Petra Dobřenského** z Dobřenice:

VESELEC (VESELICE u Nového Města n. M.?): Jíra Zálabský, rychtář, Jan Jeře, Jíra Kadlec, Jan Duvek, Jan Matěj.

143 I 10. L. 1629 v pondělí po památce Všech svatých. Odhad d. a d. **Daniela Koutka** Nečamského z Minic a na Lažanech:

LAŽANY (Enisovy u Blatné, fara Záboří): Mikuláš Mezek, chalupa Nová, chalupa Krejčovská.

MILCICE (tamže): Jira Myslík, Jan Hlaváč, Jíra Souček, Matěj Průcha, grunt pustý Jírovský, Jíra Chalupník, Havel Janek.

143 I 28. L. 1629 v pátek po sv. Mikuláši. Odhad d. a d. **Bořka staršího Dohalského z Dohalic a na Dohalických**, totiž ostatek vsi

MŽANY (u Sadové na Nechanicku): Mikuláš Mravenec, statek, co v něm býval někdy Jan Bořek Dohalský, Pavliček Vyhlídal, Jiřík Čenovský, Václav Zeman, Vondráček Krváč, Matěj Pospíšil, Kryštof Němec, Kryštof Kryštofek.

143 L 10. L. 1630 v outerý po neděli postní Judica. Odhad d. a d. někdy Václava Viduny Obiteckého z Obitec, jichž nyní Václav Mladota ze Sopůšk, J. M. C. rada, vedle jisté smlouvy trhové a ve dsky zemské vložené v držení a užívání zůstává, zejména:

KŘEMUŠ (Křemyž, Křemýš, něm. Křemusch, u Teplic): Václav Heští (Hässcher?), Jiřík Loos, Bartoloměj Otta, Martin Forman, Jan Lovčický, Kateřina Machova (-á-?), Vít Rakouskej, Jan Horn, Fabián Sehorsek (Rehořek?), Jiřík Zich, Petr Strol (Strolch?), Jiřík Houf, Joachym Herrklotz, Mates Megdych, Melichar Schickl, Jiřík Fabian, Martin Andres, Ondřej Lang.

VOHNICE (Ohníč, něm. Wohontsch, u Teplic, fara Křemyš): Adam Herrklotz, Jiřík Ebenländer, Ondřej Loss, Jiřík Mynář, Havel Rutt, Matouš Koller, Jiřík Schermer, Vít Kühn.

DOLÁNKY (tamže): Jan Kolter, Petr Müller, Kryštof Klenner, Petr Penne,

NĚMEČKY (něm. Nemetschken, tamže), Zachariáš Keper, Jakub Renč, Jan Lankvara, Jiřík Kutnar.

143 L 15. L. 1630 v pátek po neděli Provodní. Odhad d. a d. **Jindřicha Kořenského z Terešova a na Radomilicích**:

KVASKOVICE (na Strakonicku): Kryštof Rykl, Václav na Jindrově, Pavel Čarda, Vavřinec Kobka, Říha Větška, Havel Matějka, Tomáš Brěka, rychtář, Jakub Kořánek, Šimon Šejna, Jan Komínek, Jakub Bezdečka, Havel Kubeš, Matěj Násada.

144 B 1. 1630 v pondělí po sv. Františku. Odhad d. **Vilíma Homúta z Harasova**:

MALE MĚCHOLUPY u Uhříněvsi: krčma vejsadní s kovárnou a s gruntem.

144 C 28. L. 1630 ve čtvrtek po Moudrosti boží. Odhad d. a d. **Pavla Hamzy Bořka z Zabědovic na Morašicích**:

DUBANY (u Chrudimě): Matěj Svída, krčma Jiřího Turka, Jan Houžvíčka, Jakub Němec, Kateřina Jirušovka, Václav Bílek, Lidmila Vrchoťová, Kryštof Němec, Pavel Kadlec, Jan Novák.

BYLANY (u Chrudimě): Jiřík Nádvorník, Václav Vaniček, Ondřej Zabík, Jakub Charvát.

ROZHOVICE (Rohozovice, u Chrudimě): Jiřík Kočvara, Martin Zelenka, Jan Smetana, Matěj Macháček, Jan Lukešů, Matěj Pleskot, Jiřík Nádvorník, Matěj Petran, Matěj Marek, Jiřík Sedláček, Václav Gabriel, Jan Klem, Štěpán Světský, Martin Houžvička, Jan Voženílek, Jiřík Tkadlec.

LÁNY (u Heřmanova Městce na Chrudimsku, fara Morašice): Jiřík Hlaváček, Jan Gabriel, Jiřík Tomášek, Jiřík Brož, Tomáš Vřešták, Václav Bělehradský, Petr Rehák, Šimon Šimek, Jan Kaplan, Jiřík Horáček, Václav Malíčko, Havel Hubáček, Mikuláš Řezníček, Jiřík Šíp, Václav Žíd, Huňáček z Markovic.

144 E 11. L. 1631 v sobotu po sv. Marku. Odhad d. a d. někdy **Jana Waltera Bordogni de Taxis**, jehož někdy **Salomena z Nassau** a již nyní

Makovská z Rejbie po smrti téhož Jana Waltera de Taxis v držení vešla, totižto

SKŘÍPEL (Skříple, u Osova na Hořovicku): Jakub Krémář, Vávra Staňkův, Jan Němej i Hluchej, Jíra Vičko, Jíra Koeman.

144 E 21. L. 1631 v outerý po neděli Exaudi. Odhad d. Juliány Vartymberské, rozené z **Vartymberka**, totiž dům, slove Kozlovský, v Starém Městě Pražském, ležící mezi domy Antonína Binagy, s jedně, Michala Winglera z strany druhé.

144 G 14. L. 1631 v pondělí po sv. Matouši, apoštolu a evangelistu Páně. Odhad d. a d. Bořka staršího Dohalskýho z Dohalic:

DOHALICE (u Sadové na Královéhradecku): Jan Kukla, Matěj Matyáš, Martin Klepáček, Petr Klouček, Tomáš Macura, Adam Kulich, Jiřík Novotněj.

DOHALICKÝ (tamže): Mikuláš Malej.

145 G 15. L. 1636 v sobotu po sv. Lidmile, to jest 20. dne měsice září. Odhad d. a d. Ladislava Jindřicha Častolara Dlouhoveskýho z Dlouhé vsi, soudou nejvyššího purkrabství pražského rady, totiž

VYSOKÁ (u Příbrami, fara Střebsko): Jiřík Mára, Svatoň Žid, Havel Auředník (Ou-? Ú-?), Adam Truskovec, Klíma Šucha, Václav Kovářovic, Matěj Švec, Václav Sládek, Matěj Pičina, Jiří Kovář.

TŘEBSKO (Střebsko u Příbrami): Jan Kodad (-t?), Matěj Mlynář, Bartoloměj Truskovec (Truskavec?), Matěj Hlaváček, Jan Krejčovic, Jan Repták, Václav Kiliánek, Klíma Dvořák, Tůma Kovářík, Lidmila Dušková, Jan Kovářík, Adam Malý, Matěj Kohout, Jiří Bouda, Jirí Rezník.

MODŘEJOVICE (u Příbrami, fara Střebsko): Svatoň Vosmek, Jakub Kopito, Jakub Truskovec, Jiřík Bucha, Jan Kakrlík.

145 G 18. L. 1636 v pondělí po sv. Matouši, apoštolu Páně, to jest 22. dne měsice září. Odhad d. a d. Jindřicha Kořenskýho z Terešova:

STRACHOVICE: Martin Matějský, Brož Havlíček, Matěj Brožek, Kateřina Kořánková, Jakub Hasík, Mikuláš Kořálk, Lukáš Novák. Gruntové dokonce pustí: Hubkovský, Buchtalovský, 2 krčmy.

147 M 21. — L. 1641 ve čtvrtek po sv. Šimonu a Judy, to jest 31. dne měsice octobris. Odhad d. a d. někdy Frydrycha Štoše z Kounic, potom někdy Jana Jakuba Devaggi (de Vagli), jichž nyní Barbora, Kateřina Devaggiová, rozená Štošovna z Kounic, v držení a užívání jest, totiž:

STARE BUKY (Prostřední, lat. Antiqua Fagus, něm. Mittel-Altenbuch, farní ves u Trutnova (Trautenau)): Jan Vlk, Pavel Šindler, Mates Kagpper (?), Jiřík Eifert, Jiří Hartl, dvůr Jiřího Hartle, zbhlého, Bartoloměj Poblic, Jan Brat, Kryštof Hartl, Kryštof Wang, Mates Lejšner, Anna Vanclová, vdova, Havel Otto, Jiřík Heusler (Häusler?), Kryštof Ott, Matz Schmidt, Kryštof Khun, Jan Knerych (Knorricht?), Jan Šissler (Schüsseler?), Mates Ott, Jiří Adahm, Hans Breyer (Bräuer?), Jan Balcer (Balzer?), Jiřík Lang, Jan Pus, Martin Steiner, Kryštof Vlk, Matouš Rejmon (Raimund?), Jan Jeníček, Bartoloměj Donnl, Jan Gottwald, Jan Boblic, Jiřík Rutter, Jan Šmid (Schmied?), Kryštof Poblic, Jan Wang, Jan Gottwald, Kašpar Ilner, Jan Poblic mladší, Jiřík Pus, Jiřík Rejl.

147 M 21. — L. P. 1642 v pondělí po neděli postní Invocavit, to jest 10. dne měsice března. Odhad d. a d. Magdalény Tengnagelové, rozené z **Ludyškauzu**, řečené Wolf, totiž:

VELIKOU STROUPICI v kraji žateckém, ležící, pustou, dokonce ruinovanou, zbořenou, v kteréž žádných lidí poddaných se nenachází, nýbrž z těch lidí poddaných, předešle v též vsi Velké Stroupici obývajících a k ni přináležejících, jak se zpráva činila, mimo dvou žen starých a jednoho děvčete, žádných více že v životu nepozůstává.

147 N 21. — L. P. 1642 v sobotu po neděli Cantate, to jest 24. dne maji. Odhad d. a d. někdy Doroty hrabinky z Firzštenberku, rozené Holické z

Sternberka, kterýchž a kteréhož nyní Vratislav a Frydřich Rudolf, bratři vlastní hrabata z Firštenberku, v držení a užívání jsou.

BYSTRICE (městečko u Benešova, patřící tehdy k hradu Leštnu): Jan Knotek, jitřník (majitel jitru země), Adam Truhlářův, na Řehoře Rokyanského poloulánik, Jan Kozka, lánik na gruntu Kundrátovským, Václav Havlů, na Adama Vobročníka poloulánik (platí ze 4 jiter), Martin Krejčí na gruntu Jana Reznička (ze 4 jiter), Václav Smetánka na gruntu Vondřej Škopého (z lánu), Jan Babin na Bernáškovským lánik, Martin Doskočil po Vondrovi Tkalcovi (z lánu), Jan Jiřovský na Maštaliřovým, Martin Musil na Dtkalecovským, jitřník, Jan Rychtářův na Pařezovým (z lánu a 3 jiter), Hons Pošta, šomistr (výběrčí městské daně), poloulánik na Šebestiánovým, Tomáš Močhuba, poloulánik, Adam Kompit, jitřník, Vavrinec Krejčí, na Šimona Krejčího poloulánik (ze 4 jiter), Jiřík Budinský na gruntu Semovským, jináč Šebestiána Rumče, lánik, Mikuláš Kordat (-á-?), syn Petra Kordata, lánik, Jiřík Semovský na Hrubecovým, lánik, Václav Kovář, jináč Notys (z půl lánu), Matěj Vítků na Voháňovským neb Šoukalovským, Martin Kožešník na Šváchovským (ze 4 jiter), Václav Zich na Krejčovým, jitřník, Jan Svoboda jinak Šimonů, poloulánik na Fišmejstrským, Jakub Vítka (psáno Vitha) na Matěje Vity z lánu).

Chalupníci: Vondřej Turek, Václav Komenda, Anna Jíchová, Václav Šťovík.

Pustí domové: dům panskej, někdy Václava Chvátala slove Zdvadičkovskéj, někdy Martina Molhance a nyní slove dům Šváchovskéj, Jiříka Budského slove Voháňkovský, Šimon Kulík na Franšovským, Martina Pohana, Václava Němce, Petru Krboe, Jana Hrubše, kováře, Jiříka Bělky slove Liškovský, Lukáše Kožešníka slove Kolářovský, Jakuba Tomického po Píšovi Broumovi, Jana Kozky (Kostky?), Václava Havlovýho jinak Kostelníka, Jakuba Koemandy jinak Hampaporský, Pavla Franky, Jana Babína slove Musilovský, Adama Pekaře slove Němcovský nebo Gregorovský (Gregorovský?), Jakuba Hampapy nyní slove Laňkovský, Jana Kvasničky, lázně pustá, Bartoň Budskýho, Jana Mastika.

Masné krámy: Jiřík Budinský, Martin Rezník, Jan Kozka, Adam Kompit.

NESVAČILY (ves u Benešova, fara Bystřice): Jan Mašek, Kateřina, manželka někdy Vítka Rychtáře, vdova, Jan Doležál, Jan Melišek, Jan Rezek, Václav Janáčkův, Adam Krásá, jinak Srb, Jan Francek, Pavel Král, Václav Čipera jinak Vaněk Tomáškův, Tomáš Matějka jináč Brhlík, Mikuláš Švácha, lánik, Václav Zíčkův (Zíčkův?) Lžičkův?) jinak Chvalův, Mikuláš Fraňk na Duchkovským jinak Vokáčkovským.

Pustí gruntové: někdy Jiřího Zichy, někdy Marijany Soukupovy, Jiříka Čipery, nyní za Šafáře v Dráhovském dvore (Dráhkov na Voticku, fara Bystřice u Benešova) zůstávajíči, poustka Hrnčířovská, na kteréž nyní Jan Charvát v podružství zůstává, krčma vejsadní.

DLOUHÁ LHOTA (osada u Zahrádky, fara Neveklov na Benešovsku): Adam Král, Jíra Nerad, poustka někdy Jiříka Jirochy.

TVORŠOVICE (fara Bystřice u Benešova): Matěj Karel na Sýkorovským, Matouš Kochův jináč Drtina, Matouš Kohout, jitřník, Jakub Kudrdrna na Krásovským, Matěj Malej, chalupník, Petr Bašták; pustej grunt, Matuchovský sluje, kteréhož někdy Jiřík Nerada v držení zůstával, náleží k němu toliko půl lánu; krčma vejsadní.

VE MLEJNÍCH (Mlyny, ves u Benešova, fara Bystřice): Matěj Franken kův na Sýkorovským, Václav Šembera na Vaverkovským, Jan Šembera, mlynář, Jakub Houf, mlynář, Jiřík Voňavka, mlynář, Tomáš Peška, mlynář.

ZÁHORANY (ves na Voticku, fara Bystřice): Tomáš Vokáč, Jan Žalman, pustí gruntové: Kavinovský, dvůr Alžběty slečny z Firštenberku, Matěj Kanda Martinků, Martin Žák jinak Hampešt jest na zámku za vrátnýho, manželka jeho zůstává na gruntu.

DRACHKOV (ves na Voticku, fara Bystřice): Rejna Krejčová (z chalupy), Jan Černej, Jan na gruntu Sládkovském, Jan Matěcha jinak Pun-

čochář, Tomáš Kardů, Jan na Bartošovském, Alžběta Sochůrková, Jan rychtář **Karda** jinak **Bafa**, Jira Kučvar na Blackovském, Mikuláš Vondrů, Pavel Vondráčkův na Štěpánovském, Kryštof Švec (z chalupy), Jan Kuchta (chalupník), Jan Tůma, Mikuláš Koutskej na gruntu Václava Hrbky, Jira Pchúnek, Jan Bubník, Petr Suchota, chalupník. V též vsi pustejch: Dorota, stará rychtářka, na statku po někdy Václavi **Malým**, Jana **Fojty** pustej, **Jírovskej** Jiříka **Flíšmejstra** pustej a do konce zbořenej (před 25 léty), grunt **Křížkovský** — bejvalá krčma od 10 let jest pustá, grunt **Kardovskéj** pustej od 10 let, grunt **Kuchtovskéj** pustej.

HURKA (osada u Rudoltic na Voticku, fara Marsovice): Kateřina Balunka z Húrky, Jan Rokos, mlynář u Húrky na svém mlejně, chalupa pustá Jana Sedláčka, krčma vejsadní pustá.

RADOŠOVICE (ves na Voticku, fara Bystřice): Mikuláš **Janda**, Václav Bouchal, Jira Tomáškův, Mikuláš **Bárta**.

RUDOLTICE (ves na Voticku, fara Vrchotovy Janovice): Jan **Kubka**, šenkýř, Jira **Mrskavý** na **Rudovském**. V též vsi pustý: grunt někdy Jakuba Vykokukala, grunt někdy Matouše Novákovského, Jan **Fleka** na obci.

BOŽKOVICE (ves na Voticku, fara Bystřice): Jan **Doležal** na Sedláčkovském, Jakub **Doležal**, Vavřinec **Rychtář**, Vavřinec **Klusáček**, jitřník, Jan **Sibalů**, Vavřinec **Klusáček** na **Tkalcovském**, Jiřík **Šilink**, Mašer **Píčas** jinak **Koutecký**, Jan **Dotýkal**, Jiřík **Švestka**, poustka **Jarošovská** (všecka lesem zarostlá).

TOŽICE (ves na Voticku, fara Bystřice): Vondřej **Švík**, šenkýř, Jan **Smolík**, Vacek **Tomáš**.

MOKRÁ LHOTA (ves na Benešovsku, fara Bystřice): Adam **Šlechta**, Vašek **Zemlička**, Václav **Voráčkův**, rychtář, Jiřík **Šedej** na **Voňavkovém**. V též vsi nachází se na polovici zbořenej dvůr Martina Čuchala, z něho zběhlého. Mimo ten grunt nadepsaný jest ještě jiných i s chalupami od dvaceti let 7 dokonce zpustlejch, totiž 4 s potahy a 3 chalupy, kterýchž toliko znamení zůstává: někdy Jana **Pohana**, lánika, Jiry **Šlechty**, půllánika, Jiry **Matuchy**, lánika, Vávry **Voráčka**, lánika, Ludvíka **Voráčka**, Jana **Matuchy**, chalupa, krčma vejsadní.

JÍROVICE (u Benešova): Jan **Němcův**, Jan **Plaz** **Jírovský**, Jan **Houdek**. V též vsi jest spáleniště Janovi **Rumpusovi** nálezející, před 2 léty dopálený, takže ho jen toliko znamení zůstává.

BOUŠICE (Bohušice u Benešova): Zůstával tam na gruntu někdy po- plužník, jménem Václav (**Boušický** či **Bohušický**), nyní jest pustý.

POLE DLOUHÉ (u Benešova): Jan **Doležal**, Jiřík **Doležal**, starý po- plužník, Šimek **Chvala**.

SEMNOVICE (ves na Benešovsku, fara Bystřice): Václav **Semovský**. V té vsi nachází se pustotina, slove **Pakovská**. Item druhá **Pekárkovská** nad Semovským mlejnem.

PODHÁJ (Podhájí Dolní nebo Konopišské, víska u Benešova): Jan mladý **Melišek**, Jan **Kůstka** na **Hampeštovém**. V té vsi nachází se poustka, slove »na Horákově«, na kteréž bytem zůstával Vašek **Babčík**. V té vsi svrchu dotčené jsou dvě chalupy, na jedné jest Jan **Rumpus**. Poustka **Prokopovská**, dokonce sešílá.

BABČICE (Pabice): Havel **Babčík**, grunt **Podhoří** Václava **Babčického**.

BUDKOV (ves u Benešova): 3 chalupy, dokonce dálno zpustlý, takže jich dokonce ani znamení není.

NOVÁ VES (u Benešova, fara Popovice): Václav **Zdvihal**, Matěj Vondrů Petr **Rychtář** jinak **Voráčkův**, Jira **Bartoš**, Kryštof **Jedlan** jinak Kykeš, Mikuláš **Hejbal** jinak **Chudlaskej**, Jira **Smolík**, šenkýř, Martin Trnka, mlynář, chalupník, Jira Černej, poustka někdy Jana **Machovýho** (náleželo k ní 1 lán roli, »činí se zpráva, že jest všechno lesem popato«).

JEZVINY: Jakub **Kladivo**, Jan **Novotný** na **Kužkovém**.

MIROSLAV (ves u Benešova, fara Popovice): Jakub **Halama**, jinak **Kučvar**, Jan **Hradecký** jinak **Smolík**, Jan **Klampera**.

CHUDLAZ (tamže): Adam **Chudlaz(s)kej**, poplužník.

POZOV (Pozev, víska u Benešova, fara Postupice): Jiřík **Hovorka**, jinak **Kučárek**, Tomáš **Voráček**, Adam **Novotný** na **Bartoušovém**.

DOBŘÍČKOV (ves u Lhoty Roubíčkovy na Benešovsku, fara Postupice): V té vsi byli dva poddaní k panství lištenskýmu náležející, totiž Jakub **Chudlacký** (**Chudlazský?**), druhý Jiřík **Burda**.

JINOŠICE (ves na Benešovsku, fara Úběnice): Jan **Váňa**, rychtář, syn Matěje **Váni**, Tomáš u **Novotných** na **Kozlově**, Václav **Kozlův** na **Křížkovém**, Vavřinec **Jíráčkův**, Kateřina, po Janovi **Floriánovi** vdova, Jan **Pavlík**, Marjana po někdy Václavovi **Baštákovi**, Anna **Pavličková** po Jirovi Pavličkovi. Pustá a spálená chalupa od 10 let.

NOVÉ DVORY (Dvůr Nový): Jan **Jandera** na **Jindrovém**, Václav **Chotaš**.

VOPŘETICE (Opřetice, Lopřetice, též **Nové Dvory**, ves u Benešova, fara Bystrice): Dorota **Kosová**, vdova. V té vsi jest pustej dvůr, byl na něm Adam **Brynda**.

VRBĚTÍN: Jakub **Chotaš**, Anna **Bejčková**.

AUBĚTÍN (Úběnice, Ouběnice, Alběnice, farní ves mezi Voticí a Bystřicí): Vit **Vondráček**, Matěj **Vondruš**, Vit **Šubka** na **Dědovém**, Jiřík **Saska**, Martin **Hovorka** na **Halámovém**, Tomáš **Kovržek**, Kateřina, vdova po Matějovi **Rezkovi**, Havel **Moudrej**, tesař na **Švíkovém**, Jan **Zelenka**, chalupník, Martin **Štěrba** jinak **Chval**, Václav **Benák** na **Švehlově**. V té vsi gruntovné pusti, totiž: grunt někdy Jana **Šedy**, krčma **Šebestiána**, Václav **Bašták**.

KRSOV: Jan **Pavličkův** na **Kosově**, poplužník.

JIRÍN (osada na Voticku, fara Úběnice): Pavel **Piskáček**, Jíra **Ševtík**, Havel **Pavličkův** na **Kašparově**, Petr **Mařík**, poplužník pohořelej, Matěj **Marík**, Adam **Beránek**, Jíry **Štástky** grunt pustej.

TOMICE (ves tamže): Václav **Jedlán**, chalupník, Pavel **Melišek**, Jakub **Kulík**, krémář, Matouš **Moravec Roubík**, Jiří **Rada**, Jan **Saska** na **Koudelovském**, Matěj rychtář **Havlíkův**, Tomáš **Pohan**, poplužník, Tomáš **Havlík**, poplužník, Pavel **Plechota**, Jan **Tatek**, Jíra **Matoušův-Kulhavý**, Jan **Melišek** starý, Kateřina **Zemanová**, vdova, Eva **Waisgerberová**, vdova, Jan **Baťha** na **Stejskalově**, Martin **Jedlán**, Jan **Voríšek**, Jan **Hejlíček** (mlýnář). V též vsi poustky, totiž: někdy Jana **Čapky**, někdy Kříže **Krsovskeho**, Jíry **Ševčíka**, Václava **Koudelovského**, Jana **Horáka**, grunt Matěje **Štovíčka** dokonce pustej, krčma vejsadní.

VOLBRAMOVICE (Olbramovice, ves u Votic): Jiřík **Švec**, chalupník (má kus pole **Dvořáčkového**), Martin **Klempera**, Matěj **Penčicej**, chalupník, syn Václava **Řezníka**, Kateřina, po Matoušovi **Hronovi** pozůstalá vdova, Petr **Bouslávek** (**Bohuslávek?**), manžel Ševcový starý, chalupník, Jiřík **Kubec**, Havel **Křížů**, Matěj **Mikysek** (-y-?), Václav **Písařík**, Jan **Hanzl**, chalupník, Jiřík **Klusáček**, chalupník, fišmejstr při zámku (porybný, sádecký). Poustky: **Štrychovský**, poustka **Dvořáčkovská**, poustka **Hlukovská**, poustka chalupa **Volákovská**, k niž dědin pod 2 strychy bejvalo, ty nyní lesem zarostlý jsou, takže se jich ničímž dokonce užiti nemůže.

ZAHRADNICE (ves tamže): Jiřík **Klempera** na **Trousilovském** gruntu, Pavel **Jirů**, syn Václava **Šenkýře**, Petr **Starů**, Jan **Soukup** jinak **Stárek**, Jan **Truksas**. V též vsi poustky dvě: jedna slula **Klemperovská**, druhá **Zherazkovská**.

LHOTKA: Jan **Klemperů**, Jiřík **Pospíšil**, syn někdy Jana **Pospíšila**, Václav **Krása**.

(*Přišlé ostatek.*)

PhDr Ladislav Hosák:

Příspěvek k rodopisu moravské šlechty z knih půhonů brněnských a olomouckých.

(*Pokračování.*)

Z RYCHNBURKA PŘEPYSKÝ: 1535 Oldřich, jeho manželka Marketa z Popůvek (PB 39, 5; PO 48, 4). — 1583 sirotci po Divišovi (PO 45, 292). — Alina, viz z Doupova; Eliška, viz z Pěnčína; Anna, viz z Mezilesic.

Z RYCHNOVA: 1552 Dorota, sestra neb. Kryštofa a dcera Maurice (PB 39, 203). — 1555 neb. Mauric a neb. jeho manželka Zuzana z Vranova, po nichž zůstali sirotci a statek v Boskovicích (PO 48, 221). — 1562 dcery neb. Maurice neb. Dorota a žijící Johanka a Mandalena (PO 45, 70).

Z RYCHTENBERKA TIŠNOVSKÝ: 1545 Jiřík (PB 39, 120).

Z RYNARCE KLOUZAL: 1599 sirotci po Mikulášovi (PB 40, 195). — Anežka, viz z Chrástovic.

Z RZAVÉHO VÍTA: 1631 sirotek po Oldřichovi, jehož dvůr v Ko byl byl 1621 prodán kardinálem Frant. z Ditrichštejna za 1200 zl. mor. Barbore hr. Žampachové, roz. Palfy z Erdödu (PB 41, 136). — 1636 Jan Václav, syn neb. Oldřicha (PB 41, 278).

Z ŘECICE ŘEČICKÝ: 1562 Bohuslav, jeho syn Bohuněk (PO 45, 68). — 1594 Jindřich, sirotek po Jetřichovi (PB 40, 127). — 1611 sirotek po Jiříkovi (PB 40, 287).

Z ŘÍČAN ZELENÝ: 1524 Jan, jeho syn Burian (PO 47, 130). — 1539 neb. Burian zanechal sirotka Jana; sestra Burianova Kateřina byla již mrtva (PB 39, 33). — 1564 sirotci po Janovi (PO 45, 87). — 1567 a 1568 Kateřina a Veronika, dcery neb. Jana (PO 45, 109 a 124).

Z SALMU HR.: 1613 sirotek po Vejkhartovi, jehož sestrou byla Anna Alžběta (PB 40, 331). — Polexina Marie, viz z Biskupic.

Z SEDLEC: 1533 Václav, jeho manželka Kateřina z Brnička (PO 47, 181).

Z SEZENIC ŽERANOVSKÝ: 1543 děti po neb. Václavu a jeho manželce neb. Kateřině z Opatova (PB 39, 97). — 1569 Matyáš, jeho manželka Barbora z Hrádku (PO 45, 141). — 1574 neb. Jaroslav (PO 45, 199). — 1603 vdova Anna Bitovská ze Slavíkovic a sirotci po Joachymovi (PB 40, 218). 1608 neb. Anna Bitovská (PB 40, 241). — 1616 sirotci po Joachymovi synové, z nichž nejstarší Jan (PB 40, 356). — Apolonie, viz z Kornic.

ZE SKALICE KRČA: 1583 sirotek po Václavu (PO 45, 303). — 1583 sestra Václavova byla provdána za Filipa Borynského z Roztropic (PO 45, 304). — 1597 sirotek po Václavovi (PB 40, 173).

ZE SKYDINE SKYDINSKÝ: 1580 sirotek po Petrovi (PO 45, 268). — 1590 Marketa, sirotek po Petrovi (PB 40, 56). — 1592 děti neb. Matouše, jehož manželka byla Kateřina Vojenická z Vojenic (PB 40, 105). — 1608 Zikmund Petr, nejstarší syn neb. Matouše (PB 40, 240).

ZE SLAVÍKOVA SLAVÍKOVEC: 1601 sirotci po Pavlovi, z nichž nejstarší slul Jakub (PB 40, 202).

ZE SLAVÍKOVIC BÍTOVSKÝ ZÁVIŠE: 1539 Václav, jeho manželka Johanka ze Zástrizl (PB 39, 35; PO 48, 37). — 1556 vdova po Erazimovi

těhotná (PO 45, 5; PO 46, 3). — 1557 Dorota Telička z Kameničan, vdova po Erazimovi (PO 45, 13). — 1558 Erazim, sirotek po Erazimovi (PO 45, 26). — 1563 Jan, Hynek a neb. Erazim; sirotek po Erazimovi zemřel (PO 45, 84). — 1578 Václav, syn neb. Jana (PO 45, 237). — 1580 sirotci po Hynkovi, jehož starším bratrem byl Václav (PO 45, 268). — 1592 sestry vlastní Anna, Johanka, Anyška, Manda a Barbora, jejichž bratrem byl neb. Václav (PB 40, 102). — 1609 vdova Zuzana Pavlovská z Pavlovice a sirotci po Zikmundovi, jehož bratrem byl Joachym (PB 40, 265). — 1611 neb. Joachym (PB 40, 289). — 1612 vdova Kateřina Ulštorfarka z Němčího po Joachymovi, který zůstal bezdětek (PB 40, 306). — Anna, viz ze Zástrizl; Anna, viz ze Štatenburka a z Sezemic.

ZE SLENZENDORFU POK: 1571 sirotek po Václavovi (PO 45, 156).

ZE SLOUPNA HERYNK: 1535 Kateřina z Želetic, manželka Miloty (PB 39, 6). — 1547 sirotci po Bohušovi (PB 39, 132). — 1548 Marta, dcera neb. Bohuše (PB 39, 157; PO 48, 146). — 1549 Kateřina a Marta, sestry (PB 39, 162). — 1551 Jan a jeho sestry, děti neb. Miloty (PB 39, 190). — 1551 Marie, dcera neb. Miloty (PO 48, 174).

ZE SLOUPNA SADOVSKÝ: 1561 Bohuslav (PO 45, 52). — 1561 sirotci po Bohuslavovi na Otnicích a domě v Tišnově; jeho bratr Petr (PO 45, 52). — 1563 bratři Jan, Mikuláš a Petr (PO 45, 78). — 1575 Václav syn neb. Bohuslava (PO 45, 208). — 1585 Adam, sirotek po Petrovi (PB 40, 6).

ZE SLOUPSKA ZYGOTA: Dorota, viz z Němčího.

ZE SMRŽIC: 1549 Marta, vdova po Dobešovi ze Smržic (PB 39, 164; PO 48, 152). — 1550 sirotci po Dobešovi (PO 48, 161). — 1565 Albrecht, sirotek po Dobešovi (PO 45, 92).

ZE SOBĚKUR SOBĚKURSKÝ: 1615 vdova Mandalena Lhotská ze Ptení a sirotci po Martinovi na svob. dvoře v Holasicích (PB 40, 352). — 1629 Anna, dcera neb. Martina; její sestra Eliška byla jeptiškou v klášteře sv. Anny v Brně (PB 41, 26). — Anna Marie, viz z Bučkůvky.

ZE SOKOLOVA SOKOLOVSKÝ: 1608 sirotek po Karlovi na svob. dvoře a mlýně ve Vevčicích (PB 40, 240). — 1613 sirotci po Ludvíkovi na dvoře svob. v Sedlici a na domě ve Znojmě (PB 40, 318). — 1613 Rosina, sirotek po Karlovi (PB 40, 322). — 1629 Fridrich, syn neb. Ludvíka (PB 41, 22).

ZE SOVINCE PŇOVSKÝ: 1536 sirotci po neb. Alšovi (PB 39, 20). — 1549 Anna, vdova po Jiříkovi (PB 39, 163). — 1549 Anna z Vrbna, vdova po Ješkoví (PO 48, 159).

ZE STOJEČÍNA HRON: Ludmila, viz z Nasavrk.

ZE STRACHNOVA JANAUER: 1560 sirotci po Ondřejovi (PO 45, 42). — Alina, viz z Gars; Maruše, viz z Pačlavic.

ZE STRÁNEC STRÁNECKÝ: 1585 Oldřich; jeho manželka Kateřina Kusá z Mukoděla (PO 46, 82).

ZE STŘELIC STŘELEICKÝ: 1582 sirotek po Alexandru (PO 45, 292). — 1586 Dorota, dcera neb. Alexandra (PB 40, 10).

ZE STUDENÉ STUDENSKÝ: 1553 sourozenci vlastní Jan, Eva a neb. Bohuslav (PB 39, 216; PO 48, 194).

ZE STUDĚNKY STUDENSKÝ: 1545 Jiřík, syn Anny Birkové z Nasile (PB 39, 122).

ZE STUDNÉ ČISTÉ: 1539 Alina; její bratr Jan z Doupolova (PB 39, 38).

ZE SVĚTOCHOVA SVETOCHOVSKÝ: 1600 sirotci po Stanislavu (PB 40, 200).

ZE SVOJKOVA KAPOUN: Anastazie, viz z Polanky a Chrástovic; Krystýna, viz z Pěnčína.

ZE SVRČOVA SVRČOVSKÝ: 1542 Jaroš, syn Janův; manželkou jeho bratra byla Veronika z Bílkovic (PB 39, 84). — Kateřina, viz z Koskela Červeného.

ZE SYŘINÉ OŘESKÝ: 1568 vdova Anežka Havířka z Vážan a sirotci po Václavovi (PO 45, 130).

ZE SYŘINÉ SYŘINSKÝ: 1590 sirotci po Hanušovi a jeho manželce

Alžbětě Kropáčce z Nevědomí (PB 40, 67). — 1609 Veronika, dcera neb. Hanuše (PB 40, 258).

Z ŠARATIC ŠARATICKÝ: 1592 vdova Johanka Poygarka z Rayczen a sirotek po Janu Hanušovi (držel Ořechové a Veleďoubavry), synovi neb. Augustina (PB 40, 94). — 1602 neb. Fridrich Hanuš, syn neb. Jana Hanuše (PB 40, 209).

Z ŠAROVA ŠAROVEC: 1513 a 1519 Jakub a jeho syn Jiřík (PO 47, 10 a 86). — 1595 vdova Anna Martinkovská z Rozseče a sirotci po Václavovi (PB 40, 151). — 1599 vdova Sybila Punčíková a sirotek po Václavovi, jehož vlastním bratrem byl Jiřík (PB 40, 192). — 1604 sirotci po Jakubovi (PB 40, 239). — 1613 Jan ml., syn neb. Jakuba (PB 40, 316). — Kateřina, viz z Rozseče.

Z ŠENPERKU HEYGL: 1592 sirotci po neb. Adamu na svob. dvoře v Dobšicích a jeho neb. manželce Barboře Jurmance z Krásenska (PB 40, 100 a 250). — 1608 sirotci po Adamovi, z nichž nejstarší Václav (PB 40, 242).

Z ŠENREYTU: Johanka, viz z Šicendorfu.

Z ŠENSPERKU KRATZER: 1609 syn Šimon a sirotci po Šimonu (PB 40, 252).

Z ŠICNDORFU BRAUCHVIC: 1593 sirotci po Janovi (PB 40, 115).

Z ŠICNDORFU ŠLEJKLOVSKÝ: 1594 vdova Johanka z Šenreytu a sirotci po neb. Janovi na domě v Novém Městě (PB 40, 120). — 1608 Jan Kunrád, syn neb. Jana (PB 40, 243).

Z ŠINOVIC SOBIŠOVSKÝ: 1596 sirotek po Kryštofovi na svob. dvoře na předměstí veselském (PB 40, 161). — 1596 Jeremiáš, bratr neb. Kryštofa (PB 40, 162). — 1608 Jetřich, syn neb. Kryštofa (PB 40, 242).

ZE ŠKRŇOVA ŠKRŇOVSKÝ: 1562 sirotci po neb. Šimonovi (PB 45, 71). — 1564 Ludmila, dcera neb. Šimona, provdala se za pňovského úředníka Viktorina (PB 40, 87).

Z ŠKROCHOVIC HABART: 1585 Stanislav, syn neb. Stanislava a jeho neb. manželky Anny Herultovny z Popůvek (PB 40, 4).

Z ŠTATENBURKA ŠTERN: 1573 sirotek po Bernartovi (PO 45, 180). — 1578 Jan, syn neb. Bernarta (PO 45, 241). — 1608 Mandalena, Anna a Johanka Šternovy, dcery neb. Anny Bitovské ze Slavíkovice z prvého manželství (PB 40, 241). — Anna, viz z Dobřic; Alžběta, viz ve Zástrizl.

ZE ŠTAVNICE EDER: Krystýna, viz z Frankenbergu.

Z ŠTERNBERKA: 1536 Jan st. pro nedostatek zdraví postoupil Kválice svému bratu Janovi ml. (PB 39, 19). — 1545 Kateřina a Jitka (manželka Viléma ze Žerotína), dcery Jana st. (PB 39, 115). — Jitka, viz z Žerotína: Kateřina, viz z Kokor a Noskova.

Z ŠTYRCENPERKU GRYN: 1592 a 1593 Matyáš na Lukách, jeho syn Šalamoun (PB 40, 114; PO 46, 67).

Z ŠUMVALDŮ LOŠOVSKÝ: 1540 moravští stavové upírali Janovi Lošovskému titul, on však prokázal, že král mu dal titul ze Šumvaldu, poněvadž se v Šumvaldu narodil, i že užívá jiného erbu než páni z Šumvaldu a konečně, že se mezi ně nevtírá (PB 39, 47). — 1552 vdova Barbořa z Eynczingu a syn Adam po neb. Janovi (PB 39, 206).

Z ŠVÁBENIC: 1535 Václav, syn Johanky z Kokor (PB 39, 8). — 1547 vdova Ludmila z Doloplaz a syn Fridrich neb. Zdeňka Konického (PB 39, 135; PO 48, 122). — 1548 Fridrich, syn neb. Zdeňka Konického (PB 39, 144) — 1550 Alena, sirotek po Zdeňkovi Konickém (PB 39, 188). — 1565 sirotci po Janovi Laškovském (PO 45, 92). — 1565 Anna z Lubné, vdova po Janovi Laškovském (PO 49, 103). — 1568 Albrecht, syn neb. Jana Laškovského (PO 45, 129). — Kateřina, viz z Kobylího.

ZE ŠVARCENAVY STREJN: 1562 Volf a jeho syni Volfart a Vejkart byli přijati za obyvatele země (PO 45, 62).

ZE ŠVOBEN PREYS: 1612 sirotci po Ambrožovi Volfově na domě v Ostrově a svob. dvoře na předměstí ostrovském (PB 40, 311). — 1625 Anna, dcera neb. Ambrože Volfa (PB 40, 391).

Z TAMFELDU TAMFIELD: 1633 Jan st. a jeho bratři Hynek a David

odříkají se své sestry Mariány, která se vdala za muže sprostného rázu (PB 41, 206). — 1638 sirotci po Janovi st. (PB 41, 355).

Z TAVÍKOVIC TAVÍKOVSKÝ: 1549 Jan a jeho syn Václav (PB 39, 161).

Z TEREŠOVA KORENSKÝ: 1539 Mikuláš, jeho manželka Anna Házlová z Nové Vsi (PB 39, 35). — 1609 Mikuláš a jiné děti neb. Petra na dvoře Spitickém u Syrovic (PB 40, 263). — 1629 sirotci po Jiřím (PB 41, 33). — 1636 Burian a jiné děti po neb. Jiříkovi (PB 41, 265). — 1637 Jan Zikmund, syn neb. Jiřího (PB 41, 301). — Anna, viz z Malovar; Mariana, viz z Čechtína.

Z TETOVA TETOUR: 1510 staly se rozdíly mezi vlastními bratry Janem, Jiříkem a Václavem; Jan dostal 6000 zl. ve zlatě, kdežto Jiřík a Václav statek Malenovice (PO 47, 9). — 1543 Ludmila z Lomnice, vdova po Jiříkovi, jehož bratr Václav ještě žil (PB 39, 100).

Z THURNU HRABĚ: 1629 Franc Mikuláš hr. z Thurnu slíbil rukou dáním, že chce přijmouti katolickou víru (PB 41, 38). — 1633 vdova Anna Veronika z Dobrše a sirotek (dcera) po Františku Mikulášovi (PB 41, 172).

Z TOBIŠOVA TOBIŠOVSKÝ: 1601 Anna z Fišberku, vdova po Hendrychu (PB 40, 203).

Z TOCHORÍC TOCHORSKÝ: 1547 Petr a Fridrich, synové neb. Jana (PB 39, 131).

Z TRUNKLOVA MENGENSREYTTAR: 1618 vdova Mandalena Muchkovna z Bukovna a sirotci po Volfově Jiřím na Přilepích (PB 40, 368). — 1631 sirotci a vdova po Volfově Jiřím dleli mimo zemi (PB 41, 158). — 1639 Anna Katerina, dcera neb. Volfa Jiřího; z jejich bratří Jan Bartoloměj byl prý v službách nepřátel (PB 41, 397).

Z TŘEBOMÝSLIC DUBSKÝ: 1576 Vilím, jeho manželka Johanka z Vranova (PO 45, 231).

Z TŘEČKOVIC KRÍŠOVSKÝ: Barbora, viz z Ptení.

Z TRIDVORŮ ZUMR: 1585 sirotek po Janovi (PB 40, 5). — Týž Jan držel purkratční domy v Jemnici (PB 40, 39). — 1590 Jiří, syn neb. Jana (PB 40, 55).

Z TVORKOVA A KRAVAŘ: 1539 Kryštof, jeho manželka Anežka Haugvicová z Biskupic (PB 39, 35). — 1546 Barbora z Lutyně, vdova po Oldřichovi (PB 39, 127). — 1551 Katerina z Děhylova, vdova po Václavovi (PB 39, 193). — Maruše, viz z Drnovic.

Z TYFENBACHU: 1628 Anna Marketa, provdaná Neuhauserová (PB 41, 12).

Z ÚJEZDA HŘIVÍN: Kateřina, viz z Brozánek. — 1608 sirotek po Václavu, který od nepřitele zahynul (PB 40, 244).

Z VAHANČIC VAHANSKÝ: 1552 sourozenci Anna a neb. Vilém (PB 39, 205). — 1568 sestry Kateřina a Dorota (PO 45, 122). — 1595 sirotek po Václavovi (PB 40, 157). — 1611 Anička, sirotek po Václavovi (PB 40, 289). — Eliška, viz z Brnička.

Z VALDEKA: Ludmila, viz z Žerotina.

Z VALDŠTEJNA: 1542 Burian a jeho syn Zdeněk (PB 39, 71). — Kateřina, viz z Rožmitálu.

Z VANDRYC LONGEN: Marianna, viz z Reychenbachu.

Z VANOVÁ: Mandalena, viz z Loutkova.

Z VAZOVIC VOJÍR: 1612 sirotci po Prokopovi Jiřím na svob. dvoře v Boleradicích (PB 40, 305). — 1625 Vilém, syn neb. Prokopa Jiřího (PB 40, 392).

(Přiště ostatek.)

DROBNÉ ČLÁNKY.

Václav Polák:

»Kujeba z Mejta.«

Známá přezdívka Vysokomýtských — *Kujebáci* — byla už několikráté předmětem filologického zájmu po stránce etymologické. Dosavadní výklady sebral R. Janovský ve studii »*Kujeba a Kujebáci*«¹⁾, v níž podává také vlastní výklad této zajímavé přezdívky — kontaminaci z »*kuj(o)n*« a »*dareba*« — poněvadž ho dosavadní výklady neuspokojovaly. Vzhledem k tomu, že slovo *kujeba* — zdá se — objevuje se dříve než *kujon* anebo aspoň současně²⁾, je etymologie Janovského málo pravděpodobná. Ostatně i slovo *dareba* je mladšího původu. Kořinek uvádí pro ně doklady teprve z konce XVIII. století.³⁾ Slovo »*kujeba*« jest doloženo už s koncem XVI. století. (Z. Winter v »Staropražských novelách« je dokládá z r. 1597.) Č. Zibrt zná doklad z r. 1613 z knihy Bartoloměje Havlíka z Varvažova »O ctném a chvalitebném v světě obcování« (str. 354b—355a): »Kdož takovým hodům nepřivykne, avšak druhdy, bud'to dobrovolně, aneb náhodou a z mušení k nim se zahodí, chce-li s jinými jednostejně kratochvíle a rozkoše účasten býti, tehdy takový konečně i sebe zavazuje, i nějakými divnými a neobyčejnými morovatými mozek svůj naparuje, po nichž snadně poznán bývá, že jest Johannes in eodem, aneb »*kujeba z mejta*«. Tento doklad jasné ukazuje, že už v této době šlo o přezdívku zcela běžnou, neboť v nejlepším případě slovo *kujon* teprve tehdy vnikalo do hovorového jazyka, nevniklo-li tam mnohem později. Naproti tomu už Pavel Stránský podle lidové tradice vykládá úsloví »Není než *Kujeba z Mejta*« (ps. u Stránského ovšem »*Kugeba*« ve shodě s tehdejším pravopisným usem) v »*Respublica Bojema*« takto (vyd. z r. 1634 str. 31): »In qua (cf. civitate Alta Meyta) nihilominus incola fuisse olim putatur Cugeba quidam, homo insigniter atque eo usque stupidus, ut proverbio vulgari locum ineptiis fecerit, quo designaturi hominem solent dicere: Není než *Kugeba z Meyta*.« Z toho je vidět, že už v této době byl tento obrat zcela běžný a že se mu nerozumělo po stránce etymologické zcela. Obdobný výklad zaznamenal podle výpisků prof. Ing. Maška v »*Pamětní knize Knírovske*«

¹⁾ Český lid, XXX, 1930, str. 226-227.

²⁾ Slovo *kujon* souvisí přes němčinu (kde se objevuje od XVI. století) s dial. fr. *coion*, ital. *coglione*, špan. *cojon* (Naše řeč, VII., str. 310).

³⁾ Naše řeč, XIX, str. 217.

na str. 28 K. Nevečeřel⁴⁾): »Nota jovialis de Mautensi Kujeba. Diversa de hoc patritio sarcasmate audivi, id tamen mihi appareat probable, quod submitto. Erat nempe Mautae anno circiter 1650 quidam civis Jacopus Kujeba, vir excessive rixosus, qui non modo Mautae jurgia et litigia innumera causabat, sed et dum ad vicina oppida occasione nundinarum artisque sua causa excurrebat, ubivis litigia aliqua causabat nec unquam sive his redibat; adeo ut dum in nundinis clamores excitasset populusque confluenter quae sitas: Quid rerum ageretur? Communiter respondebatur: Megzkeg (čti Mejckej) Kugeba ma tu zas niaky krzyky. Atque ab his rixis ubique notus et divulgatus in vicinia fuerat.« Nepravděpodobnost toho výkladu vyplývá už sama sebou ze srovnání s citací Stránského, ale při tom bezpochyby jest ohlasem etymologického výkladu soudobého, neboť patrně v samotném Mýtě žili přece nějací Kujebové; ti však patrně neměli s touto přezdívkou nic společného. Možná, že právě přezdívka zde obvyklá teprve jim dala jméno. To by ovšem posunovalo tuto přezdívku do dob ještě starších. Al. V. Šembera v knize o Vys. Mýtě na str. 122 klade tohoto Kujebu, o němž se zmiňuje P. Stránský i K. Nevečeřel a který prý byl tedy otcem přezdívky, do století patnáctého, neboť z r. 1578 zná Jiříka Kujebu jako držitele jednoho vysokomýtského domu.

Konec konců podle všech výkladů⁵⁾ pod slovem Kujeba si musíme představit nejen »hašteřívého kříklouna na jarmarcích, čtveračívého vtipkáře a pod.«, ale též »zpozdilce, nejapu, hlupáka«. Jde asi o přezdívku, která tkvěla jednak v osobním jméně Jiříka Kujebu (z r. 1578), jednak i v apelativním významu toho slova, které bylo asi běžné po celých Čechách a přidávalo se k němu jen místní určení (»z Mejta« — »mejcký«); souviselo to se středověkým způsobem žertování a prezirání jednoho města druhým.

Za tohoto významového předpokladu etymologicky přezdívka »Kujeba« by patřila patrně do skupiny jmen jako Kujal, které je starým příjmením, doloženým už r. 1356 (Tomek, »Základy místopisu« II., 133), kdy se připomíná nějaký Kujal jako majetník domu v Podskali v Praze; r. 1406: Dorota, žena Filipova Kujalova (Archiv český, 25, str. 136a); r. 1494: Beneš Kujal (l. c. 17, str. 443); r. 1497: Kujal z Ředhoště (l. c. 10, str. 469), atd. Srov. Naše řeč, V., 221. Kujal je pak jméno typu Broukal, Mumlal, Reptal a patří svým tvořením ke slovesu kujajo, kujali (E. Berneker »Slav. etymol. Wörterbuch« str. 638), dolož. v stsl. kujajo kujati (Supr. 242, 16), v rus. dial. kujit', malorus. kujátъ a podobně. F. Černý a P. Váša »Moravská jména místní« (str. 209; srov. Naše řeč, V., str. 221) sem zařadují i místní jméno Kujava, Kujavy jako původní jméno říčky s významem »bubblející«. Liewehr naproti tomu v studii »Die Ortsnamen des Kuhländchens« (1926) srovnává toto místní jméno s pol. Kujawy, Kujawiszcz a hledá tu apelativní význam »vymýceného kraje«. Ovšem to je pro tento výklad zbytečné. Slovo Kujeba jest tvoře-

⁴⁾ Srov. Č. Zibr, Český lid, VII, str. 395.

⁵⁾ Srov. Č. Zibr, Nár. Listy 1908, č. 263; Český lid, VII, str. 395; V. Nemeček l. c.; K. Roháč l. c. str. 444; F. Papoušek ibidem.

no jako původní abstraktum od téhož slovesného základu jako příjmení »Kujal« (tedy od slovesa kujajo, kujati) příponou -ba. K tvoření srov. stsl. »cél'ba« k »cěliti«, rus. »leč'ba« k »lečiti«, »dvor'ba« k »dvoriti«⁶⁾. Někdy i abstrakta se objevují jako jména osobní, srov. čes. Krásá, Mráz, Mrázek, Chudoba, Kaliba, Modlitba, Řeba, Řežba a pod.; do této skupiny patří i Kujeba. Z nich byl v jazyce vyanalysován zvláštní sufix -eba, -ba, jak by ukazovala příjmení Janeba (z Jan), Tereba (k Tereš) a pod. Srov. Kotik, »Naše příjmení«, Praha 1897, str. 120. I to se tu mohlo uplatnit při tvoření přezdívky »Kujeba« v poměru k příjmení »Kujal«.

Tvar Kujeba je samozřejmě základem pro další odvozeniny: Kujebák, Kujebina. Zajimavé jest, že i toto tvoření abstrakt na -ina od původních substantiv na -ba je v slov. jazyčích obvyklé, srov. na př. srb. rodbina, tadbina (tat'bina, Supr. 42, 13; tatbina, Fris. III, 34 vedle tatba l. c. I, 15; tatva l. c. II, 22.⁷⁾

Podle toho jest jméno »Kujeba« velice staré a svým původním významem doplňuje i vysvětluje, proč nabylo dnešní posměšný ráz a peiorativní charakter průběhem let. Bylo by vděčné, ověřiti tyto výklady studiem historicko rodopisným a příp. místopisným.

JUDr Oldřich Franzl:

Rodopisné omyly o bratřích Grégrech.

Sledujeme-li dějiny rodu, z něhož vzešla vynikající osobnost, nalezneme v podrobných životopisných statích a dílech o významném členu rodu více nebo méně zpráv též o jeho předcích a o rodinných vztazích. Tyto zprávy však nebývají vždy spolehlivé a musíme je přijímat opatrně, zejména zprávy starší. Líčením prostředí a rodinných poměrů životopisci obvykle jen dokreslují portrét proslavené osoby a nevěnují (zvláště životopisci starší doby) potřebné péče tomu, aby zprávy, které získají po výtce nejvhodnějším způsobem, totiž dotazy u příbuzných, ověřili kritickým prozkoumáním rodopisných pramenů. Proto se rodopisec nemůže spokojit literárnimi prameny a jest jeho vděčným úkolem, aby pečlivě zjistil, zda data životopisných prací odpovídají skutečnosti, a aby kusé zjistil, zda data životopisných prací odpovídají skutečnosti, a aby kusé

a nepřesné údaje doplnil novými poznatky. Tento úkol jest naléhavý, vždyť podle výroku dra Františka Weyra v knize »Nadprůměrná inteligence jako hromadný zjev« (Praha 1927) jest přímo zahanbující, jak často málo víme a můžeme dnes dodatečně zjistit o svých vynikajících lidech. Autor zdůrazňuje, že jest i pietní povinností každého kulturního národa, aby soustavně sbíral data o svých významných osobnostech.

Také v životopisech MUDra Eduarda Grégra i jeho bratra JUDra Julia

⁶⁾ V. Vondrák: »Vergleichende slavische Grammatik«, I., 1924, str. 603-605.

⁷⁾ V. Vondrák: Vergleich. slav. Gram. I., str. 543 sl.

Grégra setkáváme se s četnými omyly, které nepochybňě pramení v nesprávných informacích rodinných; opravujeme několik takových omylů.

I. — Karel Tůma v knize »Život Dra Julia Grégra« (1896) píše, že otec Juliův, písecký lesmistr Josef Grégr, se narodil ve Stěžerách r. 1791. Karel Domorázek ve své knize o Eduardu Grégrovi (vyd. r. 1927) přejímá tento rok z Tůmova spisu. August Sedláček v »Dějinách královského krajského města Písku nad Otavou«, II. (1912) str. 367, klade narození Josefa Grégra rovněž do roku 1791, ale soudí, že se narodil v Březhradě, kde měl jeho otec mlýn, a že byl křtěn asi v Hradci Králové. Otec Josefa Antonín stal se mlynářem v Březhradě teprve později (z četných jeho dětí se narodil v Březhradě až r. 1812 syn Antonín). Také jest nejasné, odkud čerpal Sedláček svůj dohad, že byl Josef Grégr křtěn v Hradci Králové. Březhrad není přifařen k Hradci Králové, nýbrž k Opatovicím n. L., kde jsou matriky vedeny již od r. 1769; předtím ovšem patřily Opatovice n. L. — a tedy i Březhrad — k obvodu děkanství královéhradeckého. Josef Holeček v »Péru«, II. (1923) str. 388, lící své setkání s otcem Dra Julia Grégra v zimě r. 1875/6, soudí, že starému pánovi bylo tehdy asi 86 let. To by také odpovídalo přibližně roku narození 1791.

Josef Grégr narodil se skutečně ve Stěžerách, nikoliv však roku 1791, nýbrž teprve dne 27. července 1795! U farního úřadu v Kuklenách, kam v té době Stěžery patřily, ztratila se stěžerská matrika narozených z konce 18. století a zachoval se k ní jenom index; podle něho narodil se onoho dne Josef Gröger, což by ovšem samo o sobě nestačilo k úsudku, že se jedná skutečně o otce bratří Grégrů. Náhodou uchoval se také křestní list Josefa Grégra, vydaný farním úřadem v Kuklenách dne 30. března 1829 (zřejmě k sňatku), tohoto znění:

Land Böhmen. — Königgrazer Kreis. — Herrschaft Stösser.

TAUFSCHEIN. - Endesgefertigter bezeuget hiermit aus dem Taufbuche der hiesigen Pfarr Nro. II Fol. 51, dass Joseph Gröger ein ehelich erzeugter Sohn des Herrn Anton Gröger Wirtschaftsbesitzers in Stösser, und der Barbara geborenen Srdinkin, seiner Ehegattin, beyde katholischer Religion, am 27. July Ein Tausend Siebenhundert Neunzigfünf 1795 in Stösser H. Nro. 28 gebohren und von dem Herrn Pater Renat Gröger, im Beyseyen des Taufpathen Wenzl Walla Müllermeister und Zeugen Joseph Komarek Bürgers in der hiesigen St. Anna Pfarrkirche zu Kuklena, an eben dem Tage getauft worden sey. — Urkund dessen ist des Unterfertigten eigenhändige Nahmensunterschrift und das beigedruckte Pfarrsiegel. Pfarr Kuklena Königgräzer Vorstadt am 30. März 1829. L. S. Johann Teysinger, Pfarrer.

Ovšem i kdyby nebylo tohoto jasného průkazu o datu narození Josefa Grégra, dalo by se bezpečně souditi, že záznam v matričním indexu stěžerském týká se otce bratří Grégrů. Předně nasvědčuje tomu zápis o oddavkách Josefových rodičů, Antonína Grögra, šenkyře ze Stěžer, a Barbory, roz. Srdíkové ze Svobodných Dvorů, v matrice kuklenské C, XII, 39. Sňatek byl uzavřen dne 7. května 1795 a podle zápisu bylo ženichovi v té době 23 let, nevěstě 21 rok. Dále: Josef Grégr oženil se dne 27. dubna 1829 ve Štýru (Steyer) s Josefou roz. Pillevitzerovou a podle zápisu ve štýrské matrice (Tom. V, fol. 109) bylo ženichovi v době sňatku 34 let. Konečně po svém pensionování odstěhoval se Josef Grégr r. 1871 z Písku

do Prahy, kde bydlel na Novém Městě v domě čp. 1410 a přihlásil u úřadu rok svého narození 1795 (pop. referát města Prahy). Úmrtní oznámení a zpráva v Národních Listech z 28. ledna 1884, že Josef Grégr zemřel dne 27. ledna 1884 ve stáří 93 roků, bylo tudíž nesprávné. Dosáhl sice úctyhodného, ale přece jen nižšího věku 89 let.

Jak došlo k tomuto omylu? Není pravděpodobné, že by se byl starý pán mylil v posledních letech o svém věku, znal-li r. 1871 dobře rok svého narození, stejně lze věřit, že by jej později zapomněl. Vždyť podle uchovaných zpráv zůstal duševně velmi svěží až do svého skonu. Snad některý ze synů považoval otce za staršího o 4 roky a kmetu domněnka lichotila, takže ji nevyvracel. Tím snad došlo k omylu na úmrtním oznámení a dále v knihách Tůmově a Sedláčkově.

II. — Karel Domorázek v citované knize praví, že Josef Gröger »jako geometr při c. k. katastru v Horních Rakousích oženil se s pannou Josefínou šl. z Pillewitzerů (narozenou r. 1801) za okolnosti dosti romantických (v rodině vypráví se historie o únosu)«.

Šlechtický přídomek přidává Domorázek Josefě Pillewitzerové neprávem, neboť pocházela z rodičů občanských. Josefa Terezie Pillewitzerová se narodila dne 9. října 1801 v Ebelsbergu č. 11 u Lince (Linz; matrika v Ebelsbergu, Tom. V, fol. 45) z otce Františka Pillewitzera, městského mistra usnířského, a z matky Josefy, roz. Führerové. Její otec František Xav. Josef Pillewitzer narodil se dne 1. července 1777 rovněž v Ebelsbergu č. 11 (matrika Tom. IV, fol. 29) a jeho rodiče byli František Xav. Pillewitzer, městský mistr usnířský, a Jenovefa, roz. Pragerová. Tchýně Grégrova, Marie Josefa Führerová, narozená dne 25. srpna 1775 v Enzi (Enns; matrika Tom. VI, fol. 297), byla dcerou Josefa Führera, městského sládka, a Alžběty (?) z Baumgartenu. Křestní jméno této báby Josefy Grégrové jest asi nesprávné. Podle zápisu o oddavkách u farního úřadu ve Štýru (Steyer; Tom. II, pag. 681) oženil se Josef Ferdinand Führer dne 29. října 1765 s Marií Annou z Baumgartenu, která jest zapsána v enžské matrice jako matka prvních 5 dětí Führerových, narozených v letech 1767 až 1772; u Marie Josefy jest zapsána matka Alžběta z Baumgartenu, u sedmého dítěte Anny Marie, narozené r. 1779, pouze Anna. Marie Anna z Baumgartenu, narozená dne 21. října 1744 ve Štýru (Steyer; Tom. V, fol. 425) z rodičů Jana Richarda z Baumgartenu a Marie Barbory roz. Shedbbergerové, měla třetí křestní jméno »Ursula« a nikoliv »Elisabeth« a také žádná z jejich sester (bylo celkem 13 dětí) nejmenovala se Alžběta. Rodinná tradice o šlechtickém původu Josefy Grégrové roz. Pillewitzerové byla tedy pravdivá do jisté míry: její bába s matčiny strany pocházela ze šlechtického rodu.

Domněnka, že k sňatku Josefa Grégra došlo za okolnosti romantických (únos), ukazuje se zcela lichou. Padá-li přímý šlechtický původ Josefy Pillewitzerové, nelze dobře chápati, proč by byli měli její rodiče námítky proti sňatku své dcery s Josefem Grérem. František Pillewitzer byl v té době magistrátním konskripčním knihvedoucím a stejně lze předpokládati, že žil v tak dobrých hmotných poměrech, aby mu mohl být proti mysli sňatek zletilé dcery s c. k. geometrem, také ne již mladého

věku. Překážka sňatku, která tu byla, nespočívala v nerovnosti rodové, nýbrž měla asi přičinu v rozporu mezi Pillewitzerem a Grérem, jenž byl přímé a prudké povahy. Konflikt byl patrně velmi vážný, neboť ani narození dítěte r. 1827 nemohlo jej překlenouti a k sňatku došlo teprve dne 27. dubna 1829, za tři měsíce po smrti Františka Pillewitzera (zemřel dne 26. ledna 1829 ve Štýru (Steyer) č. 29; matr. Tom. 24, fol. 59). Není vyloučeno, že také rodinná tradice o únosu má pravdivý podklad a že se týkala prarodičů manželky Grégrové, totiž Josefa Führera a Marie Anny z Baumgartenu.

Podle Domorázka zemřela Josefa Grégrová r. 1874 a předešla tak smrti svého manžela o deset let. I tento údaj jest nepřesný, manželka Josefa Grégra zemřela v Praze II., čp. 1410 dne 16. května 1873 ve věku 72 let.

III. — Dlouholetý omyl udržoval se o roku narození Dra Eduarda Grégra. Riegrův slovník naučný díl III. (1863) uvádí, že Dr. Eduard Gréger (způsob psání jména Grégr se ustálil patrně později) narodil se r. 1829 v Březhradě u Hradce Králové. Také Ottův slovník naučný díl X. (1896) a ještě Malý Ottův slovník naučný (1905) udávají den narození na 4. března 1829, správně však již označují Štýr (Steyer) za rodiště Eduardovo. Překvapilo proto veřejnost, když u příležitosti sjezdu mladočeské strany ve dnech 2. a 3. března 1907 byla současně oslavována osmdesátka Dra Eduarda Grégra. Redaktor »Přehledu« Dr. Emanuel Chalupný napsal tehdy ironicky (Přehled, r. 1906/7, str. 452): »MUDr. Eduard Grégr, narozený dne 4. března 1829, slavil dle mathematiky svých politických přátel 4. března 1907 osmdesáté narozeniny, dle jiných dokonce dovršil ten den svůj osmdesátý rok. Těžko rozumět počtům těm, ale když již dr. Grégr jubileum sám akceptoval a pořádají se oslavy, všimněme si jeho životního dila také.« (V článku referent objektivně a celkem příznivě zhodnotil jubilantův význam.)

Podle matriky města Štýru (Steyer; Tom. X, fol. 40) Eduard Josef Gröger narodil se dne 4. března 1827 ve Štýru (Steyer) č. 96 a byl legitimován napotomním manželstvím rodičů. Novější encyklopédická díla, též Naučný slovník II. (1926), Nový velký illustrovány slovník naučný VIII. (1930), Slovník národnostoprávský, sociální a politický, II. (1931), Dodatky k Ottovu slovníku naučnému (1933), jakož i citovaná kniha Domorázkova obsahují již správný rok narození Dra Eduarda Grégra.

Dr Eduard Grégr zemřel dne 1. dubna 1907 před druhou hodinou odpolední ve svém zamilovaném zátiší Lštění na Sázavě, kde byl také dne 5. dubna 1907 pochován. Třebaže Národní Listy ve dnech 2. až 5. dubna 1907 přinášely celostránkové statě o zesnulém ve smuteční úpravě, přece čteme v Ottově slovníku naučném, XXVIII., Doplnky (1909), že Eduard Grégr zemřel dne 5. května 1907 v Praze. Ještě více překvapuje, že pokračovatel Veleslavínovy knihy »Kalendář historický národa českého« (1940) převzal mylná data o Eduardu Grégrově z Ottova slovníku naučného. Tak uvádí, že se narodil dne 4. března 1829 (str. 202) a že zemřel dne 5. května 1907 v Praze (str. 421). Nezávisle na těchto zprávách, vzájemně na sebe odkazujících, přináší »Kalendář« na str. 315 životopis

Eduarda Grégra, kde již uvádí zcela správná data narození i úmrtí, ale nekritickou závislostí na pramenu (OSN, X.) opakuje větu, že Eduard Grégr přišel již v prvním roce svého života do Čech; to bylo sice v souladu s nesprávným rokem narození 1829, neshoduje se však se skutečným, v životopise uváděným rokem narození 1827.

IV. — Další omyl shledáváme u Tůmy a Domorázka, kteří v citovaných knihách považují Julia (nar. dne 19. prosince 1831 v Březhradě č. 12, matr. farního úřadu v Opatovicích n. L., VI, B, 423) za druhorozeného syna a narození jeho bratra Gustava kladou až do roku 1832. Srlinský lesník Gustav Grégr zemřel dne 24. prosince 1894, podle úmrtního oznámení ve věku 62 let, a také jeho pomník na hřbitově v Opařanech má rok narození 1832. Ve skutečnosti Gustav Jan Gröger narozenil se dne 15. února 1830 o $9\frac{1}{2}$ hod. dopolední v Solnohradě (Salzburg) v domě č. 514 (matrika křtěných městské fary sv. Ondřeje, fol. 266) a byl tedy druhorozeným synem Josefa Grégra. Úmrtní oznámení Josefa Grégra z r. 1884 správně řadí pozůstalé syny podle jejich stáří a vsunuje tedy Gustava mezi Eduarda a Julia. Také Dr. Josef Štolba v knize »Z mých pamětí« I., str. 20, správně si vzpomíná, že r. 1848 přišel do Prahy na studie z Vídně (Wien) Eduard Grégr, později jeho bratr Gustav (Štolba omylem ho nazývá Josef) a posléze nejmladší z těchto bratří Julius. Zdá se, že informátor Tůmův z rodiny Julia Grégra vyžádal si zprávu o roku narození Gustava Grégra od vdovy Karoliny, roz. Zauschnerové, která — neznajíc přesně věku svého manžela — zavinila omyl v Tůmově knize.

V. — Dr František Weyr ve shora citované knize »Nadprůměrná intelligence jako hromadný zjev« čerpá údaje o bratřích Grégrech též ze spisu Tůmova a přejímá proto i některé jeho nesprávnosti. Uvádí, že otec Grégrů zemřel 93letý, že mu bylo v době narození prvorozeneho syna Eduarda 36 let (zde tedy operuje již se správným rokem narození Eduarda, 1827) a v době narození druhorozeného (!) syna Julia 40 let. K tomu Weyrův spis připojuje ještě další nepřesné údaje podle rodinných zpráv. Úmrtí Josefy Grérové, matky bratří Grégrů, klade do r. 1871, ač zemřela teprve r. 1873 (viz II.). Také data o sňatku Eduarda Grégra (cca 1862) a o prvném sňatku Julia Grégra (1863) nejsou tu uvedena správně. Eduard oženil se s Antonií roz. Svitirohovou dne 11. února 1863 v Praze (matr. oddaných hlav. farního úřadu u sv. Štěpána, Tom. IX, fol. 383) a Julius uzavřel první svůj sňatek s Annou Eleonorou roz. Hulešovou dne 7. února 1864 v Praze (matr. oddaných farního úřadu u sv. Vojtěcha, Tom. D, fol. 318). Údaj o druhém sňatku Juliově (1880) jest pravdivý, Julius byl oddán se svou druhou manželkou Růženou roz. Nohackovou dne 5. srpna 1880 v Praze (matr. oddaných hlav. farního úřadu u sv. Jindřicha, Tom. 16, fol. 60, n. c. 64). Konečně neshoduje se s pravdou, že Eduard Grégr měl 4 syny a 1 dceru a Julius 5 synů a 7 dcer; tyto záznamy týkají se jenom dětí, které dospěly. Celkem měl Eduard 8 dětí, z nichž 3 zemřely v dětství, a Julius z obou svých manželství dokonce 20 dětí, z nichž 8 zemřelo také v útlém věku. —

Jest zajímavé, že též švákr bratří Grégrů, spisovatel Ferdinand Schulz (měl za choť jejich sestru Karolinu), nezůstal ve Weyrově spisu ušetřen

omylu, neboť spis zaznamenává jenom jednu jeho dceru (literátku). Ferdinand Schulz však kromě dcery Anežky (nar. 24. března 1868, zemř. 4. listopadu 1905), známé libretistky Fibichových oper, měl ještě 7 dětí, z nichž dva synové by nemohli zůstat nepovšimnuti, ani kdyby spis registroval jen děti vyniknuvší, totiž Ivan, JUDr, senátní president nejvyššího správního soudu v Praze, známý překladatel (nar. 7. srpna 1871, zemř. 2. ledna 1935) a Ferdinand, PhDr, profesor vysokého učení technického v Praze (nar. 15. ledna 1877, zemř. 6. října 1939).

LITERATURA.

ROUBÍK FRANTIŠEK: PŘEHLED VÝVOJE VLASTIVĚDNÉHO PCPIST ČECH. Knihovna Společnosti přátel starožitnosti, čís. 3. Praha, Společnost přátel starožitnosti 1940, v. 8, str. 147.

Autor jest rodopiscům dobré znám nejednou cennou pomůckou a pramenem, jež jim posloužily zvláště v místopisu či přímo v rodopisném badání. Frant. Roubík, nástupce prof. Šimáka jako docent vlastivědy na české Karlově universitě, vydal hojně a obsáhlé práce nejvice z dějin správních, hospodářských, komunikací, je znám též jako pilný historický kartograf. Při těchto rozvětvených zájmech jest zajisté nejpovolanějším systematickem, jakého mladá věda potřebuje. Nadepsaná kniha právě prokazuje tyto jeho přednosti: soustavnost, podrobnost, přesnost. Podává v ní hutný i jasný přehled samostatně vydaných vlastivědných popisů Čech od nejstarší do nejnovější doby, zvláště v období padesáti let od konce 18. věku, a z časopiseckých příspěvků aspoň práce nejvýznamnější. Spisovatel šťastně rozvrhl látku tak, že na osmdesáti stranách vpředu podal tento žádoucí přehled a na ostatních stranách v poznámkách podrobné údaje o jednotlivých dílech, m. j. také knihovní značky, pod kterými jsou knihy zařazeny v hlavních pražských knihovnách. I když Roubík při rozboru jednotlivých vlastivědných prací měl na myslí nejvice hledisko zeměpisné historické, přece — právě při známé přesnosti — záchytíl obsah děl též pokud může zajímati i rodopisce v širším smyslu. Jsou taková díla, která ovšem nejvice a snad jedině poslouží badatelům, kteří hledají v literatuře prameny. Roubík počíná nejstaršími českými kronikáři, Kosmou a En. Silviou, a tu nás mohou zaujmouti aspoň některými podrobnostmi díla V. Hájka (rozvody šlechty), B. Balbína (heraldické poznámky), J. Fl. Hammerschmidta (náhrobky a seznamy osob), od 18. věku zejména k demografickým studiím historickým dosud nevyčerpaní J. A. Rieger, J. Schaller a ovšem veliké rukopisné dílo J. Eichlera, zužitkované ne zcela J. G. Sommerem. Ze speciálních prací zasluhují povšimnutí J. Woldřich tím, že chtěl (1791) vydati katalog majitelů a úřednictva všech panství, ale sešlo s toho, protože práv takové soupisy byly obsaženy v Schönfeldově schematismu. R. 1802 vyšel v Německu první jakýsi obchodní adresář Čech a Moravy. Významná jest také statistická geografie Müllnerova z r. 1805 s daty o populaci, o přirozených vlastnostech obyvatelstva v Čechách, a j. J. Ed. Ponfík v nedokončené své topografii v prvním díle (1822) podává též seznamy svobodníků. Za posledních sto let arci vyšlo mnoho různých schematismů, které poslouží příp. též za rodopisný pramen nebo aspoň upozornění. Roubík spolehlivě rozebírá všechna díla z té doby, až po Aug. Sedláčka i po něm. V tomto plodném období sice již nedošlo k větším celozemským dílům — kromě Sedláčkových »Hradů, zámků a tvrzí českých« a nejnovějších Šimákových dějin kolonisace českých zemí — za to však velké množství monografií zpracovává nám vlastivědný obraz české země zatím úsekově. Roubík hodlá věnovati zvláštní pozornost těmto vlastivědným monografiím v samostatné knize jako druhém díle tohoto přehledu vývoje vlastivědné-

ho popisu Čech. — I když rodopis (historický, popisný) s jistým omezením jest možno vřazovati do vlastivědy, a přes to, že Ant. Markus v příručce rodového kronikáře první rozebral také starou naši rodopisnou literaturu, přece při čtení záslužné Roubíkovy knihy náš čtenář zatouží, kdyby bylo možno podat odbornému a neméně laickému badateli v rodopise přiměřenou a dávno žádoucí bibliografii rodopisné literatury české, — ne-li takový důkladný a praktický přehled, jako učinil docent Roubík pro vlastivědu.

V. Davidek.

KOZÁK VÁCLAV: HLASY POKOLENÍ. Příručka rodopisného pracovníka. Zpracováno se zvláštním zřetelem k potřebám IX. osvětového obvodu (soudní okresy: Bělá pod Bezdězem, Nové Benátky, Mladá Boleslav, Mnich. Hradiště, Mělník, Sobotka, Turnov) a sousedních soudních okresů VIII. osvětového obvodu (Jičín, Libáň, Lomnice nad Pop.). Pojizeřím k Labi, svazek druhý. Iniciály a závěrečné viněty kreslil prof. Rudolf Livora, obálku kreslil Jiří Linhart. Vydalo Krajské ústředí osvětových sborů v Mladé Boleslav. (Mladá Boleslav, n. v.) typ. Novina v Ml. Boleslav 1941, v. 8, stran 64, cena 8.— K.

Milá příručka a nejcennější v ní jest to, že byla psána pro krajové rodopisné pracovníky programově i skutečně: Rodopisci na šířem Mladoboleslavsku naleznou v ní opravdu pomocník jedinečně užitečného. V. Kozák je zřejmě zkušeným pracovníkem osvětovým a rodopisným, neboť dokázal sepsati vše, co místní a krajové badatele zajímá nejvíce a co jim poslouží nejlépe. V první povšechné kapitole »Z pokolení do pokolení« (str. 9—18) vysvětluje základní poznatky pro rodopisné práce (jemu tu třeba vytknouti pochybení v užívání nesprávných, nečešských neb násilně novotvorných výrazů: rodokmen, rodozskum). Podstatou příručky chvalitebně jsou místopisné seznamy, odkazy, prameny, literatura. Tak »Farní obvody a přehled matrik« vyplnil dvacet stran (str. 19—38); v rozdělení podle náboženské příslušnosti, soudních okresů a farností jsou sepsány všechny vesnice, ke kterému farnímu obvodu příslušely a přísluší a udáno stáří matrik. Správní rozdělení světské, totiž příslušnost k okresním úřadům, soudům, vrchnostem, jest podána na deseti stranách a připojen také seznam majitelů panství a statků před zrušením patrimonií (str. 39—50). Je tu též zpráva o udělování poct za věrnost půdě, podán bohatý seznam rodopisců v této oblasti (přes paděsát), seznam kronikářské a rodopisné literatury i knih paměti a vzpomínek; heslovité zachycen obsah pražských archivů a seznamenány rodopisné instituce. Vskutku pěkná kniha příruční, napsaná s láskou a porozuměním pro regionální badatele.

Dk.

NUHLÍČEK JOSEF: VEŘEJNÍ NOTÁŘI V ČESKÝCH MĚSTECH, ZVLÁŠTĚ V MĚSTECH PRAŽSKÝCH. Zvláštní otisk ze Sborníku příspěvků k dejinám hlavního města Prahy. V Praze 1940, str. 130, 3 obrazové přílohy.

Veřejní notáři jsou zvláštní úřední osoby, řádně ustanovené pro určitý obvod od nejvyšší uznávané vrchnosti světské nebo církevní anebo od jejich speciálních splnomocnenců a oprávněné, aby jednak sepisovaly a vydávaly o právních prohlášeních a jednáních před nimi předsevatých, jakož i o skutečnostech, z nichž mohla být vyvozována práva, listiny, veřejné viry požívající, jednak aby působily při výkonu soudnictví a zastupovaly strany. Již ve starém Římě přiznávala se listinám pouze tehdyn průvodní moc, jestliže byly vyhotoveny jako veřejné a jestliže požívaly plné viry. Takové listiny vyhotovovali úřední písáři, zvaní tabularii. Vedle nich působili však také prostí písáři z povolání, zvaní tabelliones, jejichž písemnosti však neměly veřejné viry. Když ve XII. stol. nastala recepce římského práva a když jeho vykladači, zvaní glossatores, z neprozumění spojili obě tyto instituce v jediný celek, znamenalo to vlastně počátek veřejných notářů v tom smyslu, jak je znal středověk a jak se udrželi s některými proměnami až po naše dny. Doba jejich zrodu jest však také dobou největšího úpadku listiny jakožto závazného písemného svědectví právního činu, který teprve zlistiněním nabývá platnosti.

Když tedy listina pod vlivem všeobecného úpadku kulturního i právního se změnila ze své dispositivní funkce v pouhý záznam o právním skutku (notitia), byl to právě notářský instrument, který i nadále podržel její úlohu a dopomohl ji v dalších letech k opětnému nabytí dřívějšího významu, ceny a důležitosti. Jest proto samozřejmé, že instituce veřejných notářů se záhy a rychle šířila z jejich vlasti, Italie, do sousedních krajin evropských. U nás se objevuje první veřejný notář již v polovině XIII. stol. Byla to jistě zásluha krále Přemysla Otakara II., českého panovníka světového rozhledu, že uvedl do našich zemí tuto instituci, která se stala důležitou složkou v českých dějinách správních i kulturních. Vždyť s osobou prvního notáře, Vlacha Jindřicha z Isernie, jest spojen počátek tak důležitého zařízení, jako byly městské knihy Starého města pražského, a snad i desky zemské a královská registra vznikla pod přímým nebo nepřímým vlivem veřejných notářů a jejich knih, které byly zvané inbreviaturami. Do nich si činili totíž notáři stručné zápisu o právních jednáních, která byla před nimi projednávána, a na jejich základě vyhotovovali — někdy i po několika letech — vlastní instrumenty.

Právní průkaznost písemnosti, vyhotovených veřejnými notáři, byla zaručena osobou notáře, jenž tuto svou mimořádnou moc dostával od císaře neb od papeže, nejvyšších autorit středověkých. Než i jiní hodnostáři církevní i světskí mohli udělovati notářům právo vydávati listiny plné viry pozývající; ale jejich pravomoc se v tomto případě nevztahovala na celý svět, nýbrž jenom na území, které patřilo pod svrchovanost příslušného knížete, biskupa a pod. Kdo se chtěl stát notářem, musel nejdříve prokázati potřebnou znalost ve čtení i ve psaní, zručnost v koncipování i vědomostí právní. Tepřve potom mohl být uveden ve svůj úřad bud' přímo pánum, z jehož moci byl notářem jmenován, anebo jeho plnomocným zástupcem. Udělení této hodnosti se dálo podle středověkého způsobu symbolicky a mělo v sobě četné podoby a obdobky s právem lenním. Nově jmenovaný notář musel před tím, kdo mu jeho úřad uděloval, pokleknouti, přijmouti od něho symbolické znaky své hodnosti, jimiž byl baret, pergamén, péra a kalamář, složiti do jeho rukou slib, že bude vždy rádne vykonávati svěřený úřad, že bude dbáti spravedlnosti a že nebude škodit slabým a chudým. Závér slavnostního aktu tvořil zpravidla »polibek mìru«. Přední prací veřejných notářů bylo vyhotovovati písemnosti, požívající veřejné viry a plné právní průkaznosti. Vnějším znakem a zárukou tohoto nebyla pečeť, jako u listin, nýbrž zvláštní notářské znaménko, pro každého jednotlivého notáře individuální; obvykle se skládalo z kříže a z monogramu notářova jména. Vnitřní zárukou bezpečnosti byla pevně ustálená a předepsaná stylisace, začínající datem a koncemi slovy, že určité právní jednání bylo skutečně předsevzato před notářem a že ten o něm vydal vlastnoručně psaný nebo aspoň svým znamením opatřený instrument. V oblasti kanonického a církevního práva, kde notáři většinou působili, byly obsahem notářských instrumentů věci, které se týkaly církevních úřadů, církevního obročí, věci kultové, chudinské a sirotčí. Do oblasti soukromého práva patří notářské instrumenty, které mají obsahem majetkovou držbu a její převody, poslední vůle, listy věnné a poručenské, jmenování plnomocných zástupců a pod. Začasté jsou do nich vpisovány listiny jiných vydavatelů, jimiž jejich přjemci nabývali rozmanitých práv a které si proto dávali notářský ověřiti, jindy jest notářský instrument výsledkem jednání, předsevzatého před notářem v menších sporech nebo při jmenování rozhodčích ve sporných otázkách. Protože notáři bývali zpravidla vynikajícími znalci práva, zvláště církevního, zastupovali často strany ve všelikých jednáních před soudy duchovními i světskými.

O původu prvních veřejných notářů nevíme mnoho přesného; odhaduje se, že ze 600 známých notářů do husitských válek jest 96% z českých zemí rodilých. Spočátku jich bylo u nás málo, ale nařízení krále Václava II., jímž se stanovil přesný jejich počet, ukazuje, že již ve 13. věku se v Čechách značně rozšířili. Z další doby jest důležité ustanovení císaře Karla

IV. z roku 1358, podle něhož jediné pražský arcibiskup byl zmocněn jmenovati veřejné notáře a to i pro celou říši. Než přes to přes všechno jich přibývalo stále více a více, čímž se jejich existenční podmínky citelně zhoršovaly. Nezbývalo jim, než aby vyhledali stálejší zaměstnání a proto se s nimi setkáváme v kancelářích světských i duchovních velmožů, ve službách městských i na universitě. Za husitských bouří činnost notářů téměř úplně přestala, až teprve dekret Ferdinanda I. zachránil tuto instituci na delší dobu. Nařízení Josefa II., že veřejní notáři mohou vyhotovovat jenom směnečné protesty, znamenala sice téměř úplný jejich konec, avšak notářský řád z r. 1871 vrátil jim jejich postavení jakožto plnomocných soudních orgánů, jejichž působnost se vztahuje na obvody jednotlivých krajských soudů. Závěrem Nuhliček otiskuje několik notářských instrumentů, ukázky vzorců pro jejich skládání a seznam všech veřejných notářů, kteří u nás působili až do husitských válek, se všemi jejich životopisnými daty a s událostmi, kde a kdy se o nich čini zmínka. Proti Tadrovu seznamu nálezáme zde dvojnásobný počet osobnosti, čímž se stává tento seznam také důležitou složkou rodopisného badání, zvláště když uvážíme, že veřejní notáři pocházeli ze všech krajin českých zemí a ze všech složek našeho národa. Rodopisce tato instituce zajímají také proto, poněvadž notáři byli zhotovovateli nejstarších rodopisných pramenů. Nuhličkova práce jest prvním celkovým zpracováním tohoto téma v odborné literatuře české (Tadrovy studie jsou jen snůškou materiálu a nebo rázu přiležitostného) a její význam spočívá právě v té skutečnosti, že podrobným srovnáním s poměry v jiných zemích a soustavným sledováním vývoje instituce veřejných notářů u nás ukázala na značnou pokročilost českého kulturního prostředí i na schopnost českého ducha přijímati cizí vzory, zpracovat je po svém a dále je rozvíjeti ku prospěchu vlastnímu i celé lidské společnosti.

Haas.

NOŽIČKA JOSEF: Z POČÁTKŮ HOSPODÁŘSKÉHO MYŠLENÍ U NÁS. Sbírka přednášek pořádaných Českou společností národnohospodářskou v období 1940—41, XII. V Praze, Česká společnost národnohospodářská 1941, v. 8, stran 16, cena 5.— K.

Je to přednáška, kterou autor proslovil v České společnosti národnohospodářské jako výnátek ze své velké práce, zaměřené na téma zcela nové a ovšem čerpající z dotud málo zpracovaných, příp. neznámých pramenů. Vychází od třicetileté války, od nového hospodářského učení merkantilistického v Evropě a zvl. v jejím středu. Prvními českými merkantilisty byli G. Leuke a Jan Kryštof Bořek, úředníci české komory. Zejména poslední vynikl; prvně r. 1699, kdy vypracoval podrobný plán hospodářské obrody Čech. Zmiňujeme se zde o něm hlavně proto, poněvadž merkantilista Bořek měl také pozoruhodné zájmy sběratelské: shromáždil dvacetipětisazkovou sbírku opisů důležitých pramenů k českým dějinám. Znají ji také rodopisci, pracující v archivu země České v Praze, kde je uložena. Nicméně plně zhodnocena a využita dosud nebyla. — Dr. Nožička končí charakteristikou první obchodní bilance Čech z r. 1732, jež měla dalekosáhlý význam pro další hospodářský vývoj a jest výborným přehledem velkého hospodářského významu Čech.

Dk.

RYNĚŠ VÁCLAV: DUCHOVNÍ PROFIL ČESKÉHO BAROKA (1620—1750). Jitro, XXIII. 1940/41, str. 195—197, 241—242, 293—295.

Přehledný, krátký a výstižný článek mladého historika-právníka, otištěný ve studentském časopise, zaslhuje pozornosti pro svou myšlenkovou bohatost a ucelenosť vykryštalizovaného pohledu na jednu z nejvýznamnějších epoch českých dějin, nám sice poměrně nevzdálenou, ale přesto málo známou; zejména po duchovní stránce. Právě v tom zaujmí také m. j. autorovo zjištění, že po »vzoru domu panovnického v 17. století objevují se v našich zemích i domy nejznamenitějších šlechtických rodů, v jejichž čele stojí též »vladaři«. (Str. 241.) Aho, odraz dynastické myšlenky procházel vrchními vrstvami i níže mezi měšťanstvem a venkovským lidem, — čili teprve v této době určitěji se utváří představa rodů, šlech-

tických a zejména občanských; a právě ve smyslu patrimonijním jako vzdálený ohlas pevné hierarchické skladby křesťanské společnosti. *Dk.*

KALISTA ZDENĚK: CESTY VE ZNAMENÍ KŘÍZE. Dopisy a zprávy českých misionářů XVII. a XVIII. století ze zámořských krajů. Vydal Evropský literární klub v Praze jako 16. svazek »Národní kněžnouc« r. 1941.

Cestami ve znamení kříže rozumí vydavatel korespondence docent Dr. Zdeněk Kalista — nejčelnější to znalec českého baroka — ony cesty, které ve vrcholné barokní době v druhé polovině 17. a v první polovině 18. století podnikali čeští misionáři do zámořských krajů, aby tam pro Krista získávali jednak dosud divoce žijící národy, jednak i obyvatelstvo vysoko kulturních krajín dálšího východu. Z jedenácti osob, jejichž listy a itineráře jsou v publikaci přeloženy, otištěny a poznámkami opatřeny, bylo devět příslušníky české provincie Tovaryšstva Ježíšova (misionář mučedník Jindřich Václav Richter z Prostějova, jesuitský fráter-inženýr Šimon Boruhradský z Polné, šlechtic František Boryně ze Lhoty, rodem z Malonic u Klatov, Václav Eymar z Mělníka, šlechtic Vojtěch Bukovský z Hustiřan, rodem z Chotušic u Čáslavě, dvorní matematik čínských císařů Karel Slavíček z Jimramova, Antonín Malinský z Prahy, Vilém Obstzlerer ze Škvorce na Českobrodsku, svědek zániku zámořských misií Tovaryšstva Ježíšova Karel Přikryl) a dvě svatováclavské provincie františkánské (Jakub Josef Rimař z Kroměříže, Remedium Václav Prudký z Prahy). Četba jejich listů, zasílaných rádovým představeným a známým a příbuzným osobám, jest zajimavou nejen pro to, co listy ličí, totiž život exotických národů a působení obětavých misionářů mezi nimi, nýbrž i jako dokument své doby. Naše země, jejichž rekatolisace tehdy jestě nebyla skončena, byly s to od druhé poloviny 17. století přispívati mnohými nadšenými jednotlivci (ti, jejichž korespondence je v publikaci otištěna, jsou jak rodem, tak i jazykem Češi) k obrovskému dílu misií katolické církve v zámořských krajích. Činnost těchto houzevnatých Kristových bojovníků, jež se projevovala mimo jiné i šířením úcty k českým světcům (sv. Jan Nep.), je něčím, na co může být rodiná země misionářů hrda. Je proto Kalistova edice, již kráčí nás přední historik ve šlepějších skromného znalce české jesuitské minulosti P. Jos. Vraštila T. J., dílem dobrým a záslužným.

V. Ryneš.

FRÖHLICOVÁ ZDENĚKA: KRONIKA RYNEČKU NA STARÉM MĚSTĚ PRAŽSKÉM. S úvodem Dra Zdeňka Wirtha a pamětní Vladimíra Jiřího Rotta vydala akc. spol. J. V. Rott v Praze na památku 100. výročí svého založení 1. listopadu 1940. Str. 103 s 23 část. barevnými přílohami a s rodopisnou tabulkou.

Již r. 1930 znesulý českobrodský novinář Jozef Miškovský vydal u Ottý na památku stolétých narozenin Karoliny Světlé, rozené Rottové, »Rodinnou kroniku Rottovskou 1630—1930«, prozkoumav před tím spisovatelčin rodový původ již dříve v statí »Předkové K. Světlé« v »Zlaté Praze« 1916. Podle matričních záznamů a poděbradské purkrechtní knihy lze nepřetržitě sledovat rod Rottů, z něhož kromě generací pražských průmyslníků, velkoobchodníků a vlastenců všež i dvě známé spisovatelky, již od r. 1631. Tehdy měšťenin Starého města pražského Tomáš Rott s manželkou Esterou kupili výsadní rychtu v Milíčích u Českého Brodu, kterou však jejich potomci v třetí generaci opustili a usadili se jako řemeslníci v Českém Brodě. Od tut přišel do Prahy nejprve Eustach, děd Karoliny Světlé a Žofie Podlipské; později jeho synovec Vincenc Josef, zakladatel proslulého pražského železářského obchodu na Malém náměstí. Zestručněnou Rottovskou rodinnou kroniku Miškovského Fröhlíchová zasažuje v rámec své zajímavé topografické studie, v které podrobně sleduje bohatý vývoj rynečku po stránce kulturně-historické od pravěku do dneška, podávajíc tu množství zpráv o měšťanských rodech ryneček obývajících a jejich význačných představitelích. Knihu, typograficky dokonalou a vysoce hodnotnou též po stránce výtvarné, uvádí umělecko-

historický přehled Wirthův a zakončují ji vzpomínky nynějšího šéfa závodu komerčního rady Ing. V. J. Rotta, jenž svěžím slohem a výstižným slovem zdůvěrňuje čtenáři rodinné prostředí svého mládí a zpodobuje starý ryneček a poměry na něm na rozhraní XIX. a XX. věku. — Sto let české práce světoznámé firmy věru nemohlo být oslaveno důstojněji. V. H.

BRAUN JAN: KTERÉ STARÉ RODY MĚŠTANSKÉ VE VOLYNI ZŮSTALY NA NAŠE ČASY. Jihočeský tisk XIII. 1941, čís. 1-2 z 8. března 1941.

V článciku na páté straně autor zjišťuje, že z původních starých volyňských rodů jest jich ve Volyni již jen málo: z doby od 16. věku do počátku 19. století vypočítává jich 32. Do poloviny 16. století nazpět sáhají zprávy o rodech **Kavků**, **Turků** a **Zárubů**. Věku sedmnáctému náležejí **Braunové** (**Praunové**), **Fialové**, **Groffové** (**Krofové**), **Krásové**, **Libertinové**, **Lomové**, **Majerové**, **Ouředníkové**, **Prušákové**, **Rathauští**, **Sladkovští**, **Svobodové**, **Touškové** a **Vazačové**. Od 18. století se připomínají rody **Balounů**, **Bendlů**, **Buděšínských**, **Celerinů**, **Denků**, **Grünerů**, **Grimů** (**Krymů**), **Miniberků**, **Soukupů**, **Vančurů**, **Výzerů** (**Wieserů**) a **Záhořů**. **Vallšové** (původně **Ballischové**) přistěhovali se na počátku 19. století. *Ms.*

ČERMÁK RUDOLF: MÍSTOPIS MĚSTA VELVAR. (První část.) 46. výroční zpráva městské spořitelny ve Velvarech za rok 1936, v. 8, str. 1—92.

MUDr. R. Čermák po mnoho let studoval městský archiv rodiných Velvar a z této práce vzešlo jeho největší dílo, místopis. Po jeho smrti připravil místopis k tisku bratr zesnulého, vrchní soudní rada v. v. Josef Čermák. Práce byla sepsána podle původních pramenů městského archivu, časově obsahuje období od začátku XVI. století do třicátých let XIX. věku. Začíná se prvním čís. pop., radnicí; u každého domu jsou kronikářsky zapsáni majitelé, způsob nabytí, povinnosti a různé sociální poměry rodin. V nadepsané ročence vyšly zatím letopisy jen dvanácti popisných čísel. Právě z toho jest usuzovati, že rodopisný místopis Velvar po svém dokončení tiskem a uzavření jmenným rejstříkem bude velikým a nejbohatším zřídkem pro rodopisné badatele místní a okolní i pro studium sociálních, hospodářských a kulturních dějin kvetoucího královského města s okolím. *Dk.*

ČERNÝ VÁCLAV: STAROPLZEŇSKÝ BOJ ZA PRÁVO. (Starý Plzeňec.) E. Brejcha 1941, v. 8, stran 107, cena 45.— K.

O tématu psal po prvé současník hlavních událostí P. Bon. Piter v »Krátké kronice Staré Plzně« (rukopis je v archivu kláštera v Rajhradě), uveřejněny byly menší příspěvky J. Strnada, Fr. Macháčka, R. Straky a F. Vondrušky; nyní s velkou podrobností se otázkou zabýval hlavně podle spisů místodržitelství (representace, gubernia) a s přihlédnutím ke skupým písemnostem vrchnostenského archivu štáhlavského rodák Že Lhoty u Štáhlav, Dr. V. Černý. Podstatnou část otiskl v »Časopise pro dějiny venkova« (27. 1940, str. 1—26, 66—98, 177—191), pak připojil (kromě dokumentárních privilegií) soupisy obyvatelstva z let: 1624 poplatníků vrchnosti, 1651 podle viry, 1710 odhad panství, 1719 urbář, 1767 úroční dávky, 1777 robotní. Vše o Plzenci. Přitom ovšem naleznou v knize poučení a pramen čtenáři též z někdejšího panství štáhlavsko-nebilovského vůbec i odjinud. Pro čtenáře odkudkoliv je práce Dra V. Černého velmi zajimavá odborně metodicky: Je z ní patrno, jak lze spolehlivě vykonstruovati plný život z různě stručných nebo i nepřehledně obsáhlých spisů úředních, jestliže se prostudují v poměrně dochované souvislosti a ovšem se znalostmi dobového úřadování, zvyklostí, atd.

DYK JAN A VOJTĚCH DYK: Z PAMĚTI MLYNÁŘSKÉHO RODU DYKŮ. Rukopis paměti Jana Dyka doplnil jeho syn Svatopluk, výběr rukopisných vzpomínek Vojtěcha Dyka upravil jeho syn Alois. Vydal jako soukromý tisk Alois Dyk. Praha, typ. Typus 1940, v. 8, stran 127.

V odborné literatuře zvláště místopisné má dobrý zvuk jméno horlivého učitele, školního inspektora a topografa Jana Dyka (od něho jsou na př. »Popis okresu kralovického« z r. 1886, »Místopis okresu volyňského« z r. 1914, »Popis okresu strakonického« o dvou dílech z let 1923 a 1924, a j. v.). Týž začal také sbírat zprávy o svém rodě a jeho přibuzenstvu a tato látnka zřejmě jest základem nadepsané knihy. Vydavatelé knihy jsou si vědomi toho, že jejich práce není uzavřena, že nevyčerpali všechny prameny a že proto též konečné výsledky této práce budou dosaženy později — chvályhodně publikovali však již nyní sebraný materiál jako východisko pro další, příští badání. Vskutku bude lze tuto kroniku doplňovat i ověřovat, protože obsahuje nejvíce ústní podání, kdežto k archivním zdrojům jest přihlédnutu poměrně málo. Avšak tato okolnost — pamětní povaha knížky — jest její předností, neboť podávané vypravování jest kulturně historicky a sociologicky velmi zajímavé. Úvodem jsou předslány pověsti o původu rodu a nejstarší zprávy o něm (od poloviny 17. století v Bubovicích na panství Březnice), potom a hlavně následují paměti o jednotlivých rodových větvích podle míst z posledních pokolení. Dykové žili v Žichlících, zvláště mohutně v Bříze a okolí, též v Nemilkově a později v Třemošné; vesměs v jihozápadních Čechách a ve městech. — Z rodu vyniklo několik osobnosti, zejména Ing. Antonín Dyk, vysokoškolský profesor pro obor ochrany lesa a myslivosti; též Ing. Václav Dyk, spisovatel a malíř. Na náhrobní pomník Emanuela Dyka z Břízy složil jeho spolužák básník Jar. Vrchlický toto čtyřverší:

»Svým rodem kráčel před svou dobou,
vlast s rodinou vždy snoubil spolu,
že těžko říci, která z obou
na jeho rově u větším lká bolu.«. (1877.) Dk.

KALISTA ZDENĚK: BLAHOSLAVENÁ ZDISLAVA. Vydala domini-kánská edice Krystal v Olomouci r. 1941 jako 55. svazek.

Osobnost bl. Zdislaviny náleží k oném postavám předhusitského náboženského života českého, jejichž život a působení namnoze dosud unikaly našemu pozorování, jsouce zakryty za mocnou mnichy mlhou — barokní legendy. Práce Kalistova se pokouší s úspěchem vytěžit co nejvíce z dobové blízkých záznamů Dalimilovy kroniky, Zdárských letopisů a z řady listin, aby objasnila prostředí, v němž vyrostla a působila bl. Zdislava, dcera to rytíře Přibyslava a jeho manželky Sibyle, dvorní to dámy královny Kunhuty. Podrobným a pečlivým rozborém pramenů podařilo se Kalistovi zbavit životopis Zdislaviny pozdního nánosu vyprávění o jejím mladickém poustevnictví, jakož i o hlubokých vnitřních rozporech mezi blahoslavenkou a jejím manželem Havlem z Lemberka. V osvětlení Kalistově vystupuje manžel bl. Zdislaviny (ženy to, již bylo dopřáno jen krátkého věku) jako muž osobně velmi statečný, avšak plně oddaný církvi a náboženským ideálům své doby. Zajímavé jest ličení Kalistovo o Zdislaviných vztažích k rádu dominikánů: autor za pravděpodobné prohlašuje, že Zdislava byla členkou třetího rádu sv. Dominika. To, co Kalista vypravuje o oživení Zdislavina kultu na konci 16. století, nemá namnoze jen omezený význam: podobným způsobem jako úcta Zdislavina ozíval na úsvité katolické reformace též kult jiných osobnosti doby předhusitské, na něž doba reformační namnoze zapomíala či úplně zapomněla. Zajímavé je tvrzení Kalistovo o mylném základě pověsti, že Berkové z Dubé byli spřízněni krevně s bl. Zdislavou. — Materiál, uložený v poznámkách (je jich 80 stránek, vedle 100 stránek textu), poskytuje čtenáři bohatý zdroj poučení jak o době Zdislavina života tak i o vývoji jejího kultu posmrtného.

V. Ryneš.

NEUMANN AUG. A.: Z PAMĚTI RODINY NEUMANNOVY Z OLEŠNICE NA MORAVĚ. Nákl. vlastním, tisk. Občanské tiskárny v Brně (1941).

Profesor Dr Aug. Neumann vydal kroniku svého rodu, který již v páté generaci žije na Vysočině. Je to zajímavý obraz přední městské rodiny. Zachycuje ovšem nejen honoraci a akademiky, ale též zdatné podni-

katele (koželuhy) a významné osoby. Neumannové byli od známého počátku na slušné majetkové a kulturní výši. Prvý známý Josef Antonín Neumann (1731-1785) byl ředitelem panství Višňové, syn Jan pohnul se nakrátko do Tišnova a r. 1800 se stal obecním syndikem a vedoucím pozemkové knihy v Olešnici; svou podnikavostí dal základ sousedské majetnosti rodiny. Z Janových synů se stal Josef cís. radou, profesorem Theresiána a dosáhl rytířství, ale také se ve Vídni (Wien) národně ztratil; syn František založil domácí jirchářskou a koželužskou linii. Odtud autor sleduje účast Františka a stejnojmenného syna na životě v městečku Olešnici, volbu za starostu a styky kulturní. (P. Soukup, Brandl, Pražák, Křížkovský, Kulda). Osobní styk Brandlův s Olešnicí, možno dodat, potvrzuje vřelá chvála, kterou jí Brandl vzdává v prvném vydání »Knihy pro každého Moravana«. Ličení života autorova otce Metoděje (1858-1934) jest nahrazeno otištěním jeho paměti, hlavně z vandru po Evropě. Kniha jest doprovázena kromě rodové tabulky četnými snímky rodinných památek, které nejvíce přispely k načrtnutí obrázku starosvětského půvabu. Kronika této rodiny, zbožné a dětmi požehnané (skoro domu, možno říci, pro vědomé zdůrazňování příbuzenstva) jest založena většinou na rodinných papírech a památkách, a ukazuje zálibu v pěstování tradice, jak se dá předpokládat u rodiny vrchního, a zajimavé rodové rysy. V poměrně nedávném stáří (rodová historie je známa vlastně od roku 1770) sdílí osud většiny kronik rodů, které se nedostaly zpět přes předka, vrchnostenského úředníka, do starší doby. Zato však svým vědomím a pěstováním rodové příslušnosti a tradice jest Neumannova kronika zvláště životná.

K. D.

CHALOUPECKÝ VÁCLAV: ARNOŠT Z PARDUBIC, PRVNÍ ARCI-BISKUP PRAŽSKÝ (1346—1364). Stopami věků čis. 14—15. Vydala Společnost přátel starožitnosti. Praha, 8, 1941.

Je tomu již 277 let, co jesuita Bohuslav Balbín vydal ve »Vita venerabilis Arnesti« prvnou (a do práce Chaloupeckého i poslední) větší monografii o osobnosti tak význačné, jakou bez sporu byl přední rádce krále Karla IV., monografií rozdílnou ovšem od menšího arcibiskupova životopisu, otištěného ve čtvrté knize »Miscellanei«. Chaloupeckého kniha vznikla rozšířením přednášky, již autor přednesl loňského roku. Tím si lze vysvetlit namnoze i její stavbu. Autorovy práce o osobnosti Arnošta v předchůdce Jana IV. z Dražic, a o Karlu IV., autorova důkladná znalost XIV. století čini z knihy mnohem více než jen práci přiležitostnou. Českému čtenáři dostává se v ní náhrady za nepřístupnou a zastaralou práci Balbinova o osobnosti sice nikoliv z nejvýznamějších, přece však z nejvýznamnějších v české minulosti. Čtenáře zaujmou i vývody Chaloupeckého o Arnoštově rodu, o jeho národním smýšlení (u Arnošta spíše však převládá středověký universalismus, i když se z jeho projevů hlaší češtvi), a jakož i velmi závažné údaje o reformní činnosti arcibiskupově na poli nábožensko-mravního života. I když arcibiskup plně stál na půdě své církve, přec nelze popřít těsnou souvislost mezi tím, oč usiloval on a tím, oč se snažila — mnohem bouřlivěji ovšem — doba nápotomní.

vrš.

AUTRATA FR. A.: ZAPADLÝ OSVÍCENEC DR JAN MELICHAR. Pramená knižnice Studijního ústavu družstevního v Brně, svazek 2. Brno 1939, 8, str. 174.

Dne 15. listopadu 1940 uplynulo 130 roků od narození vynikajícího osvětového pracovníka a lidumila MUDra Jana Melichara a dne 24. února t. r. 40 let od jeho úmrtí. Tkvě svými kořeny v Čechách (narodil se ve Skutči, studoval na gymnasiu v Litomyšli a na lékařské fakultě v Praze, působil v Chrudimi, v Slatém a ve Skutči), svým významem a svou výzrálou životní prací patří Moravě, zejména Velkomeziříčsku, kde v městysi Křižanově byl od r. 1856 praktickým a vrchnostenským lékařem. Založil tu pěvecký spolek, ochotnické divadlo, několik sdružení, vzájemnou záložnu, půjčoval knihy ze své bohaté knihovny drobným lidem, zejména malým rolníkům, domkářům a remeslníkům, které poučo-

val, vzdělával, probouzel a vychovával slovem i vlastními původními spisy. Přítel Erbenův, Filipkův, Kodymův, Komersův, Rubšův a Tylův, patří k oném vlasteneckým idealistům, kteří připravovali kulturní a hospodářský vzestup našeho lidu. Autratív životopis doplňuje Karel Vlček: »Hospodářská práce Dra Jana Melichara«; ličí jeho zájem o družstevnictví a zemědělské školství.

V. H.

DOLENSKÝ JAROSLAV: ING. BEDŘICH NEDOMA. Vydal Archiv pro dějiny průmyslu, obchodu a technické práce v Praze jako osmý svazek svých publikací. V Praze, Archiv pro dějiny průmyslu... 1941, 8, str. 28.

KŘEČEK FRANTIŠEK: PROFESOR K. V. ZENGER JAKO VYNÁLEZCE. Vydal Archiv pro dějiny průmyslu... jako devátý svazek... V Praze, Archiv pro dějiny průmyslu... 1941, 8, str. 28.

Obě statí jsou upravenými a rozšířenými zvláštními otisky ze sborníku SIA »Z vývoje české technické tvorby«. První z uvedených, inženýr B. Nedoma, pocházel ze starého evangelického rodu podřipských učitelů (1837—1919) a vynikl jako konstruktér různých továrních zařízení, parních válců, rozvodů a j. v. Vynálezce Zenger (1830—1908) byl synem Dra Václava Z., šéflekaře 1. praporu myslivců a matky Otylie roz. Špačkové, dcery tabáčního komisaře v Chebu (Eger). Stal se profesorem polytechniky v Praze a proslul hojnými vynálezy zvl. v astrofysice a meteorologii.

Dk.

HAAS ANTONÍN: POHYB OBYVATELSTVA NA LANŠKROUNSKÉM PANSTVÍ ZA POSLEDNÍCH 300 LET. Zvl. otisk z »Letopisu kraje a města Ústí nad Orlicí«, III. 1939, čís. 4, v. 8, stran 7.

Článek nás zaujal tématem a metodou, neboť dosud málo málo příspěvků k sepisání historicko demografických přehledů vývoje obyvatelstva částí českých zemí s užitím archivního materiálu a dějepisných metod. Haas porovnává odhadované i skutečně zjištěné zálidnění na panství Lanškrounu (jsou to farnosti: Lanškroun, Ústí n. Orl., Česká Třebová, Čermná a Jablonné) časově od seznamu obyvatelstva podle viry r. 1652 přes duchovenská příznání v t. zv. tereziánském katastru r. 1713 k úředním statistickám z let 1843 (v »Popisu« od Palackého), 1910 a 1921 (lexikony). Zjišťuje, že počet obyvatelů za téměř tři století stoupil přibližně pětinásobně. I tato celkem vzestupná křivka však měla výkyvy a nepoměry zejména ve složení obyvatelstva podle věku; jiné poměry byly na p. r. 1652 a za sto let nebo nyní. (Srovnej též studii Vl. Holejšovského »Soupis svobodníků podle viry v Čáslavsku z r. 1651« v ČRS XII. 1940, str. 18—25 a 57—62.)

Dk.

SEKLA BOHUMIL: POPULAČNÍ POLITIKA NĚMECKA. Věda a život, roč. 1941, str. 308-312.

Autor je znám našim čtenářům z minulého čísla (str. 9—12) a posluchačům z členské schůze naší Společnosti dne 2. května 1941, kde promluvil o »Biologicko lékařském hledisku v rodopise«. V uvedeném článku podal stručný přehled vývoje zálidnění Německa od začátku 19. věku a o účelné, zámkerné populační politice zde od r. 1933, kdy se ujal moci německý národní socialismus a pronikavě zasáhl do života národního společenství také a především uvědomělou péčí o množství a jakost německého národa. Eugenické snahy nalezly porozumění na místech nejpřednějších a dosahují výsledků nejlepších. V tom jest Německo velkým příkladem. Ze známých německých populacionistů budiž jmenován zejména Friedrich Burgdörfer.

Dk.

KUTNAR FRANTIŠEK: FRANTIŠEK JAN VAVÁK. Vyšlo jako III. svazek sbírky »Postavy české minulosti« nákladem Českomoravského Kompasu v Praze 1941, v. 8, str. 152.

Není pochyb, že svěrázny, vlastenecký milčický rychtář František Jan Vavák byl právem zařazen do galerie »Postav české minulosti«. I když nezasahl aktivně do dílny osudů své doby, přec jest jeho postava tak charakteristická pro obrozenecké údobí a jeho veřejná činnost jest

tak výrazná, že by bylo velkou chybou, kdyby Vavákovi nebyla věnována pozornost v dobách, které překonávají liberalismus, jemuž se nelibil ani Vavák-sedlák ani Vavák-katolík (str. 148).

Kutnarova práce se dělí v několik kapitol: »Cesta životem a dilem«, »Kronikář a lidový básník«, »Svět náboženský«, »Selství«, »Vlastenectví«. Již tento seznam jednotlivých statí práce, autorem příznačně připsané památké předků-sedláků podzvičinských, naznačuje, že Kutnarovi tak nešlo — a při posuzování každé práce je rozhodné, jaký byl cíl a autorův — o životopisný nástin a objevy nových skutečností jako více o myšlenkový obsah a duchovní tvářnost muže, který prožil (a popsal) onen úsek časový, v němž se středověká stavovská společnost přetvořovala v moderní národ. A závažnost tohoto obrazu duchovního profilu sedláka obrozenecké doby je tím větší, čím významnější úkol v moderním národě připadl vrstvě, z níž Vavák vzešel. Při četbě Kutnarovy studie, která nepřehlíží otázky rodového původu a vědomí u Vaváka, lze vycititi ještě něco jiného. Je to onen mocný vliv myšlení a cítění našeho baroka na českou vesnici a její obyvatelstvo — onoho baroka, jež se při Vavákově narodení r. 1741 již chýlilo ke svému konci. Právě Vavák jest, možno-li tak říci, typickým dítětem tohoto údobi, jež přerodilo náš lid a ovlivňovalo naši vesnici ještě dlohu po svém sklonku. Nábožensko vlastenecké a vlastenecko náboženské prvky duchovního obrazu Vavákova nejsou namnoze leč odrazem a lidovým vyjádřením myšlenek a citů, jež v druhé polovině XVII. století naplňovaly vedoucí kněžskou českou inteligenci v čele s Bohuslavem Balbínem. Zajímavý je i Kutnarův obraz Vaváka-sedláka, obraz tím hodnotnější, že je psán pérem člověka stejně cítícího jako muž, jehož názory jsou popisovány. O hodnotě Vaváka-člověka svědčí okolnost, že ač pilně literárně činný, dovedl přec i úspěšně hospodařiti a dobrě zaopatřiti svých devět dětí.

Byť to snad nebylo autorovým cílem, je jeho práce spravedlivou splátkou na onen dluh, jímž je náš národ zavázán svému velkému členovi-sedlákovi, který se narodil právě před dvěma stoletimi (26. října 1741). vrš.

DOERING OSCAR-HARTIG MICHAEL: CHRISTLICHE SYMBOLE. Leitfaden durch die Formen und Ideenwelt der Sinnbilder in der christlichen Kunst. Druhé vydání se 103 obrázků. Vydal Herder et Com. Freiburg im Breisgau 1940.

Kniha obsahuje obecnou část, v níž se pojednává obecně o křesťanské symbolice a jejím vývoji, část zvláštní, obsahující v řadě odstavců pojednání o jednotlivých symbolech myšlenkového světa katolického křesťanství. Při velké rozsáhlosti látky není ovšem vyčerpávající; avšak přes to zasluzuji doporučení jako informativní příručka pro ty, kdož jakkoliv se zabývají kulturně-náboženskými dějinami středověkými. Kniha se však neomezuje jen na tuto dobu intensivního křesťanského života: podává informace o vývoji různých křesťanských symbolů jak v starověku tak i v novověku. Zvláště nutno v ní upozorniti na rozsáhlý seznam příslušné literatury, jakož i na přehled symbolů a odznaků jednotlivých apoštolů, světců a světic. Vkusně vybraná vyobrazení dobře doplňují tuto dobrou a užitečnou knížku. vrš.

SVOBODA JAN: PRÍSPĚVKY K STUDIU ČESKÝCH JMEN OSOBNÍCH A MÍSTNÍCH. Kmen chot (é). Časopis pro moderní filologii, XXVII., č. 2, str. 104—117. Též zvl. otisk.

POLÁK VÁCLAV: MÁNA. Časopis pro moderní filologii, XXVII., č. 2, str. 117—121. Též zvl. otisk.

Oba jmenoslovne příspěvky zaujmou rodopisce. Prvého autora J. Svobodu již naši čtenáři znají ze zprávy o jeho příspěvku o jménech kmene »sém« (CRS XII. 1940, str. 67) a zvláště ovšem z jeho pojednání v knize »Česká jména«. V nadepsané drobné práci o jménech kmene »chot« odborný filolog pokračuje v soustavném a postupném shledávání historických dokladů a v jazykozpytném vysvětlení našich jmen osobních i místních. — Druhý příspěvek pojednává o vývoji rozmanitých útvartů osobního jména »Marie«. V. Polák tu navazuje na svou starší práci o takových hypokoristických jménech vůbec; byla otištěna v Časopise pro

moderní filologii (XXIII., str. 197—206, 225—242). Ve svém novém drobném článku soustředil známé zápisy těchto odvozenin v časovém sledu od 14. věku a ze srovnávacího studia jazykového podal jazykozpytný výklad těchto jmenných variant. *Dk.*

POLÁNEK KAREL: KYTICE BÁJÍ, POVĚSTÍ A PŘÍBĚHŮ Z OKRESU KLADENSKÉHO. Za pomocí učitelstva a žactva upravil... Kresby Jana Konůpka. Vlastivědná knihovna Kladenska, svazek 1. Horní město Kladno, Okresní osvětový sbor 1941, v. 8, stran 67.

SVEJDA JOSEF: MÍSTOPIS POLITICKÉHO OKRESU KLADENSKÉHO. Za spolupráce učitelstva upravil... Vlastivědná knihovna Kladenska svazek 2. Horní město Kladno, Okresní osvětový sbor 1941, v. 8, stran 65.

Na Kladensku začali vydávat vlastivědnou knihovnu. S redakčním kruhem ji řídí a za redakci odpovídá předseda Ing. Jaromír Ducháč. Knižky typograficky upravil a obálku navrhl (s užitím staré rytiny) Karel Janout. — V prvním svazku okr. šk. inspektor K. Polánek zpracoval velmi mnoho látky z pověsti a je třeba zdůraznit, že to jsou pověsti vskutku místní, z Kladenska (a Unhošťska), kde bychom takové bohatství lidové fantázie a tvorby již nečekali. — Druhý svazek J. Svejdy jest informativně historicko místopisný. V abecedním seřazení míst pol. okr. kladenského jsou tu kronikářsky zachyceny přehledným způsobem osudy jednotlivých míst počínaje pravěkými nálezy, pak o správním příslušenství obcí, o zvláštnostech a památnostech, až k stavu nynějsímu (někde uvedena statistika obyvatelstva až z r. 1940). — Štastně volený rozsah knížek dovoluje a podmiňuje jejich rozšíření v kruzích co nejšířších (první svazek vyšel již v druhém vydání), čehož si zasluhuji. *Dk.*

VLČEK KAREL: NOVODOBÉ ZEMĚDĚLSTVÍ. Svazky úvah a studií, čís. 59. Řídí Doc. Dr. Fr. Kovárná. Praha, V. Petr 1941, m. 8, str. 34.

Mladý vědecký zemědělský pracovník zvláště v oboru družstevnictví (je přednostou Studijního ústavu družstevního v Brně) velmi bystře seznámuje laické čtenáře, jak se evropské i české zemědělství rozvíjí zejména od dob rozvoje přírodních věd, jaké jsou v něm nutné úpravy se zvelebovacími snahami v zemědělské výrobě a odbytu a o nových úkolech zemědělství. Český rodopisec přitom vzpmene na prosté způsoby a výsledky hospodaření svých selských předků, jak je zná z pramenů. Ing. Vlček zakončuje »Zemědělec, u něhož je pocit rodové a rodinné příslušnosti mimořádně vyvinut, je nejlepší zárukou uchování národních tradic... Není to pýcha, je to hrdost, ale též povinnost k národu, stavíme-li do popředí rody, které po staletí zůstaly věrný půdě... Národ potřebuje pluhu, ale potřebuje též, aby tento pluh vedi intelligentní, zodpovědný zemědělec. Neboť pluhem brázdí to nejcennější, co národ má, co mu dává hmotnou i duchovní kulturu: zemi.« *Dk.*

WENZL FRANTIŠEK: ZAČÁTKY DRUŽSTEVNÍHO MLÉKAŘSTVÍ NA MORAVĚ. Pramenná knižnice Studijního ústavu družstevního v Brně, svazek 1. Řídí Ing. Karel Vlček. Brno, Studijní ústav družstevní 1940, 8, str. 90.

Základní hospodářské hnuti v nové době, družstevnictví, má své prvočátky ve skromných pokusech hospodářských pionýrů, často prostých venkovských organisátörů a rolníků. Začátky družstevního mlékařství na Moravě spadají do posledního desetiletí minulého století ve Lhotě u Starého Jičína a v Paloníně a jsou spojeny s osobou svého budovatele Jana Venceslava Pavelky; tyž zůstavil také rukopisnou »Pamětní knihu Mlékařského družstva v Paloníně«. Frant. Wenzl zvláště podle původních pramenů písemných líčí vývoj obou zdatných pokusů, vše dokládá i jmény družstevníků a jiných zúčastněných osob, takže těmito místními a osobními podrobnostmi (cituje přes sto jmen družstevně pokročilých hospodářů ve starojické Lhotě a v Paloníně) jest kniha zajimavá také kronikářsky a rodopisně. *Dk.*

ČASOPIS VLASTENECKÉHO SPOLKU MUSEJNÍHO V OLOMOUCI. Ročník LII. 1939, odd. duchovědný.

O článku Aloise Jaška »Rodinný zápisník pánů ze Zástrzel a z Petřvaldu« referovali jsme již v ČRS. IX., 122. Zaujaly nás též tyto práce: Fr. V. Peřinka »Nový kroměřížský urbář z roku 1696«, zabývající se založením nového urbáře na kroměřížském arcibiskupském panství vrchnostenským hejtmanem Maximiliánem Kyselovským z Kyselova; Heřman Landsfeld »Jak značkovali džbánkáři na Slovensku«, sledující podle výrobních značek na nádobách jejich původce a dílny; Bedřich Slavík »Mládí Fr. S. Procházky«, zjišťující vliv hanáckého původu na tvorbu slavného náměstského rodáka; Rostislav Bartocha »Na paměť Františka Krestýna«, vzpomínající zasloužilého učitele a regionálního pracovníka, a Stanislav Sochor »Dru Zdeňku Wirthovi k šedesátinám«, přehlížející jeho činnost v oboru dějin umění.

V. H.

OSVĚTA VENKOVA. Měsíčník pro osvětu vesnice. Řídí redakční kruh. Odpovědný redaktor Adolf Filáček. Vydává Svobodné učení selské v Praze. Roč. XII. 1940/41, v. 8, stran 320.

Je to orgán instituce, která si předsevzala již před dvěma desetiletími úkol, vychovávat lid zvláště venkovský dokonalými osvětovými zařízeními; tribunou této činnosti jest časopis. Tím jest dán široký obsah »Osvěty venkova« a její způsob popularizační v nejlepším smyslu. Jest tu zahrnutá také činnost kronikářská a rodopisná, jak ji koná odbor SUS, Sdružení venkovských kronikářů; tento odbor má v časopise stálou hlídku »Kronikářství a rodopis«. Přispěli sem: Doc. Dr Václav Černý »Do roku Vavákova (K 200. výročí narozenin Františka J. Vaváka 26. října 1941).« Ing. František Našinec »O odměňování kronik a kronikářů. Dr Václav Černý »Nové obecní kroniky.« Jan Petr »Udělování poct za věrnost půdě.« Dr Václav Dávidek »Venkovská příjmení.« Václav Matoušek »Zkušenosti venkovského učitele-kronikáře. (Kronikářské kurzy a schůze na březnickém okrese.)« Dr Karel Doskočil »O našich farních matrikách. (Jejich význam pro venkovského kronikáře a rodopisce.)« Jan Petr »Pocty za věrnost půd starým českým sejským rodům.« Některé z těchto článků byly přetištěny jako zvl. otisky do informativních »Kronikářských listů« a to čís. 18. (příjmení) a 19. (pocty). Kromě toho jsou v hledce otiskovány zprávy o kronikářské literatuře a zajímavostech, uveřejněny zde také úřední »Směrnice pro kronikářské poradny« ze 4. listopadu 1940 (vydalo je ministerstvo školství a národní osvěty v Praze). — Zvláštní »Literární část Osvěty venkova« nazvanou »Vesnice veršem a prózou« řídí Jiří Škvor.

Dk.

SLÁNSKÝ OBZOR. Věstník Musejního a literárního spolku »Palacký« v Slaném. Roč. 48. 1940. Red. František Fořtík. (Slaný, n. v.), typ. Jiráček-Flaisik-Pužman v Slaném 1940, v. 8, stran 112. Pro členy zdarma, nečlenům za 20.— K.

Starobylá kulturní půda česká v dobách předhistorických i historických, Slánsko, pokračuje ve své tradici. Z toho pochopíme, že tu vychází musejní časopis již téměř padésát let. Udržuje krásnou obálku s Alšovou kresbou z r. 1897 a všeobecným obsahem jest dobrou kronikou i sborníkem šírého kraje. Řídí jej správce muzea Fr. Fořtík, ředitel škol v. v. Loňský ročník 1940 obsáhl na dvacet příspěvků z různých oborů. Historický rodopisně nás zaujalo několik článků: Václav Krupička »Historie lidického dvora« (str. 21—31). Líčí v časovém sledu hlavně majitele tvrze a osady v nynější kat. obci Otrubec; podán též znak lidických lenních pánu. J. Švejda »Obec Saky podle popsání a vyměřování gruntů v roce 1875« (má býti 1785; str. 38—57). Vypisuje v něm také urbář kladenský z r. 1662 se jmény usedlíků a jejich břemen, hlavně ovšem josefskou urbární reformu z r. 1785. Leošold Zubr »Vrchnost vskutku milostivá« (str. 57—58), totiž promíjející daně; cituje doklady z Malých Hořešovic. J. Čížek ml. »Procházka po slánském hřbitově« (str. 63—69). Zachycuje hřbitovní poesii v nápisech od r. 1862. Vladimír Slunéček »Několik dat z kroniky města i okresu z roku 1940«

(str. 83—90) jest výňatkem, ale velmi podrobným, jedinečně příkladným zápisů kronikářských ze současnosti. Ostatní příspěvky jsou z archeologie (V. Stech, R. Turek), numismatiky (K. Schättinger), o kamenném uhlí slánském (J. Kühnel), o regulaci Červeného potoka (J. Kuběš) a zvláště o zdejších malířích, o Dru A. Dvořákovi ve Slaném, o výstavách, o osvětové činnosti (Al. Procházka a j. v.). Na začátku ročenky se vzpomíná šedesátinu vrch. řed. Karla Čížka, předsedy musejního spolku a příkladného mecenáše města, uměleckých a kulturních snaх v něm.
Dk.

Z P R Á V Y .

PÍSMÁK JIRÁSKOVA KRAJE, JINDŘICH WOSTÁREK, ZEMŘEL. Počátkem července 1941 byl pochován v Litomyšli na hřbitově sv. Anny Jindřich Wostárek z Wacetína, malorolník na odpočinku v Pazuše u Litomyšle. Byl písmákem Jiráskova kraje staročeského zaměření a citění, zaníceným rodopiscem a heraldikem, zakládajícím si na »tomkovském« W. Pocházel z královéhradeckého zemanského rodu, který tam přišel z moravské obce Dvacetina (Vacetina) u Mohelnice na Zábřežsku již v XVI. století. Na jaře 1939 dostalo se jeho rodu v Pazuše pocty za věrnost půdě od roku 1738.

ARCHIVÁŘ FRANTIŠEK TEPLÝ (narozen 5. II. 1867 v Marcovicích u Volyně), významný český spisovatel kulturně historický, oslavil ve své útulné »poustevně« v Malenicích v červenci 1941 50. výročí svého kněžství. Své životní úsilí mimo duchovní správu jako kaplan a farář věnoval místopisu měst a obcí v jihozápadních Čechách, dějinám chodským, zemědělským poměrům hlavně v hospodářství rybničním; i patří vedle zemřelého J. Š. Baara (svého nejdůvěrnějšího přítele, jehož jest životopiscem), J. Fr. Hrušky a Fr. Roubíka k nejlepším znalcům a milovníkům lidu chodského, rozptyluje svými pracemi přesně historickými mnohou legendu, úspěšně šířenou v beletrie. Byv povolán z tiché hoštické fary do bohatého archivu černínského v Jindřichově Hradci, s podivuhodnou trpělivostí vyčerpával až do nejmenších podrobností tamní prameny, zpřístupnil je svým plastickým a živým podáním odborníkům i širšímu čtenářstvu. Jeho spisy, na př. dějiny osady Předslavické, města Volyně, Miličína, Svihova, Klenčí (spolu s J. Š. Baarem) a Jindřichova Hradce (sedm svazků), Přispěvky k dějinám českého zemědělství (1926), Martína Škvoreckého, úředníka na Pacově, hospodářská korespondence z dob války třicetileté — 1630—1642 (1928), dále vydal zajímavou Vodní knihu panství Jindř. Hradce. Dějiny archivu jindřichohradeckého, a j. mimo množství článků časopiseckých, jsou bohatou studničí též pro rodopisce. V našem časopise uverejnil články: »Záhada v rodokmenu Malovců z Malovic« (I., 73—75), »Čeští exulanté v Hofu« (II., 15—19), »Účty hospodářské rodopisnou pomůckou« (IV., 75—80), »Poslední rodu Lípovských z Lípovic v Čechách« (IX.—X., 124—126).
V. H.

ZAPOMENUTÝ HROB P. ŠVENDY. Ve 41. čísle Zvonu (roč. XLI.) vzpomíná prof. J. Simon 200. výročí narození zasloužilého českého kněze, exjesuity Fr. de P. Švendy, narozeného 8. dubna 1741 v Hradci Králové, syna zámožného měšťana a primasa královéhradeckého Františka Švendy. Švenda si získal o své rodiště trvalých zásluh vydáním patnácti svazkových paměti města Králové Hradce nad Labem, v němž snesl přebohatý materiál ze starých archiválií a letopisů městského, jesuitského a biskupského archivu, později zničených. Dílo, na němž pracoval 19 let a na jehož vydání vynaložil veškeré své jmění po rodičích, většinou při požáru 24. srpna 1814 shořelo, takže jeho úplné výtisky jsou vzácnosti. Švenda zemřel 15. února 1822 v Kydlinovském mlýně u Hradce Králové a byl pochřben na hřbitově poučovském. Jeho hrob je dnes neznám.

PRVNÍ RODOPISENÝ ARCHIV V KLATOVECH. Říd. uč. Václav Petrášek v Klatovech je znám mnohým rodopisným badatelům tím, že mnohaletou prací shromáždil a uspořádaně opatruje i vyčerpává vzácně rozsáhlé výpisy z matrik v Klatovech i jinde. Na naše požádání popsal nám tuto svou sbírku — můžeme ji považovati v jistém smyslu za první rodopisný archiv — takto:

»Pracuji v rodopise více méně intensivně již po desetiletí, nejvíce po světové válce a zejména od svého pensionování r. 1935. Hlavní pobídou k této práci bylo mi uvědomení, že památka našich občanských rodů jest poměrně zanedbávaná. Naše stěžejní historická dila (od Palackého, Tomka, Bílka a j.) poskytla mi vědomosti o šlechtických rodech a snažil jsem se tuto látku uspořádat rodopisně; jiní (Sedláček, Zíbrt, Vančura) dali mi zprávy o obcanských rodech. To bylo mým rodopisným základem, který jsem založil ještě před soustavným vypisováním z matričních zápisů původních. Zásadní otázky o uspořádání celé sbírky jsem řešil podle svých zkušeností z výpisů, které jsem porizoval pro účely svého povolání učitele a veřejného pracovníka. Abecední řazení se mi osvědčilo nejlépe, a to důsledně do nejmenších podrobností (jména rodová, místní, křestní). Každou osobu zapisuji na zvláštním listu; s nezbytnými odkazy na její vztahy k jiným osobám. Formát listku jsem volil osmerkový. Píši v nich jenom tužkou; možno tak v nich kdykoliv připisovat, opravovat. Ze starých matrik jsem došel zkušenosti, že dávné náhodné zápisu inkoustem a tužkou (na př. vpisy) jsou nejzřetelnější tužkou, kdežto inkoust leckdy bledne, vssává se a pod. Rozměr osmerkového listku určil také velikost police k ukládání listků. Nejdříve jsem ukládal své výpisky do polic o pěti příhrádkách. Metrovou délku této příhrádky jsem volil proto, aby bylo možno sbírku snadno přenášeti a umístiti. Nyní mám takových polic **po pěti příhrádkách celkem 22** a mám je rozestavěny ve třech poschodích při stěnách celého pokoje. Výpisky o každém rodě jsou odděleny od listků jiného rodu lepenkovým rozřaďovačem, přesahujícim osmerkový formát listků a nadepsaným svisle jménem rodu. Při mému pořizování výpisů z matrik také duchovní v jednotlivých farách zasloužili se o ně svou ochotou, s kterou mi dovolovali prameny studovat. Především klatovský arciděkan P. Viktor Muchka, který mi umožnil excerptování z nejstarších matrik v **Klatovech** od r. 1648. Postupně od matrik klatovských — které jsem však nevyčerpal úplně, předpokládav, že se tak stalo již jinými pracovníky (což však bylo předpokladem mylným) — dostal jsem se ke studiu matrik v **Bezděkově**. Působil jsem tam jako učitel po několik let. Přitom vzpomínám laskavostí osob, děkana P. Jana Procházky, předčasně zesnulého. Souvislost rodů žádala, abych pátral po matričních zápisech též na jiných farách v okoli Klatov, totiž v Kydlinech, Bešinech, Kolinci, Švihově, Předslavi, Loučimi, Chudenicích, atd. Z toho značnou část jsem vypisoval v matrikách v **Předslavi** a to se svolením faráře P. Josefa Průši, dále v **Kolinci** (farář P. Seupt), ve **Švihově** (zemřelý P. Šindelář), na **Čachrově**, v **Bešinech** a v **Janovicích** (vlidný a ochotný děkan P. Vorel). Osud mne dočasně zanesl až do **Lipnice nad Sázavou** a také zde jsem se mohl věnovat laskavostí faráře P. Havelky tamnějším matrikám. Došel jsem tu k překvapujícímu poznání, že mnohé pošumavské rodiny mají své předky nebo potomky v tomto východním koutu Čech (protože bývaly pod jednou vrchností, hr. z Kolovratu i j.). Současně s vypisováním z matrik pokračoval jsem také rozepisováním rodopisné látky ze současné rodopisné literatury, pokud jsem ji dosáhl; také německé literatuře jsem věnoval příslušnou pozornost (na př. Blau).

Myslím, že Rodopisná společnost v Praze jest povolána k tomu, aby se ujala soustředování rodopisných pramenů a sbírek — zejména soukromých nebo spolkových — aby tak bylo možno užívat výsledků pilné a dlouhé práce všemi, kteří se rodopisů věnují s láskou a s výšimi tužbami vědeckými a národními.

Václav Petrášek.«

STARÉ UCITELSKÉ RODY BREJCHŮ, ŠTASTNÝCH A SOBOTKŮ. Časopis »Český učitel« přináší výčty učitelských rodů. V rodě

Brejchů trvá učitelská tradice již od r. 1795. První z nich, Matěj Brejcha, přišel na farní školu ve Chválenicích u Plzně r. 1810, přináší s sebou starou rodinnou památku, housle z r. 1733. Jeho syn ještě za otceva života se tu stal učitelským pomocníkem a tak se na téže škole dědilo učitelování i staré housle s otce na syna po 131 rok, to jest po pět generací až dodnes, kdy je tu řídícím učitelem Benedikt Brejcha, Matějův praprapravnuk. Jiný učitelský rod Šťastných má své povolání v přímé řadě již po šest generací a dal národu šestnáct učitelů. Nejpočetnější ze všech jest rod Sobotků. Nejstarší zjištěný člen žil před dvěma sty léty v Rudíkově u Vel. Meziříčí. V sedmi pokoleních byli 24 učitelé a 2 učitelky; všichni působili na Moravě.

POCTY NEJSTARŠÍM LESNICKÝM RODŮM V ČESKÝCH ZEMÍCH. V neděli 6. července 1941 konal se v Besedním domě v Brně sjezd českého lesnictva. Při tom byly odevzданý zástupcům čtyřiceti nejstarších lesnických rodů umělecké diplomy za věrnost lesu; autorem těchto diplomů jest známý myslivecký ilustrátor Židlický. Jména poctěných rodů budou zapsána do pamětní knihy Lesnického a mysliveckého musea. Spolek českého lesnictva v Praze zjistil, že nejstarším českým lesnickým rodem jsou Auerhánové, kteří zachovali lesnickou tradici již po šest pokolení, od roku 1690. Diplom pro tento rod přijal lesní rada Auerhan z lesotechnického oddělení okresního úřadu Praha-venkov. Spolek zjišťuje tradici dalších 39 lesnických rodů, kterým mají být uděleny diplomy při nejbližší příležitosti.

Podle »Venkova« 9. VII. 1941.

AUERHANOVÉ — NEJSTARŠÍ ČESKÝ LESNICKÝ ROD. Spolek českého lesnictva v Praze udělil lesnickému rodu Auerhanů umělecký diplom, dílo lesnického ilustrátora Židlického, v »uznání za nepřetržitou rodovou příslušnost lesnickou po meči, prokázanou od roku 1690«. Starší lesnickou tradici pro nedostatek dokladů nebylo lze prokázati. Prapředek rodu Auerhanů, jemuž r. 1690 byl svěřen k ochraně polní honební revír pražského okolí, měl syna, jenž sloužil v revíru Bubeneč (ve Stromovce), a rovněž tak i jeho syn. Třetí potomek se tam sice narodil, ale službu vykonával ve Hvězdě (Liboc); po něm ji tu převzal jeho syn. Tomu se narodil 24. XII. 1840 Jan, jenž byl jedním z prvních absolventů vyšší lesnické školy v Bělé pod Bezdězem a zemřel 13. VII. 1933 ve vysokém věku 93 let jako řídící nadlesní (v Okrouhlici nad Sázavou) ve výslužbě. Jeho syn Jaroslav, narozený 25. XII. 1887 v Zdislavicích u Humpolce, jest lesním radou v lesním technickém oddělení okresního úřadu Praha-venkov na Smíchově.

POTOMCI J. A. KOMENSKÉHO. Jeden z nejužlechtilejších a nejbohatších květů českého národa, Jan Amos Komenský, zůstavil v cizině potomky, z nichž víme jen o některých. Jeho dcera Alžběta byla oddána s Petrem Fligulem Jablonským, českobratrským kazatelem. Třetím synem z tohoto manželství byl Daniel Arnošt Fligule Jablonský, narozený 20. listopadu 1660 v Nassenhuben. Jako jeho děd i otec stal se biskupem Jednoty bratrské v Lešně; později, od r. 1693, byl dvorním kazatelem v Berlinu. Byl to muž velmi učený, znalý východních jazyků. Spojil se s německým filosofem Leibnitzem k uskutečnění plánu na založení berlínské Královské akademie věd. Po Leibnitzově smrti r. 1733 stal se presidentem a jeho bratr Jan Theodor, rovněž učenec a spisovatel právnický, prvním sekretárem této akademie. Daniel Arnošt Fligule Jablonský zemřel dne 26. května 1741, — před dvěma stoletími.

»**ROD KVĚCHŮV V ZAHRÁDCE**, jehož historii od r. 1606—1906 podal již August Sedláček v příkladné rodopisné práci »Paměti Kvěchovského mlýna pod Zahrádkou« (Tábor 1906), sleduje R. Cíkhart v XIII. ročníku Jihočeského sborníku historického.

V. H.

»**RYTIŘSKÝ ZNAK ŠEMBERŮV** není mnoho znám. Právě tak málo se ví, že tento vysokomýtský rodák a moravský národní buditel, od jehož smrti uplyne r. 1942 šedesát let, byl povyšen do rytířského stavu.

E. Škorpil ve vlastivědném časopisu »Od Trstenické stezky« (XX. č. 9., str. 144) připomíná, že v Šemberově vysokomýtské pozůstalosti jest i popis jeho rytířského znaku: V jednom poli brána Pražská, v druhém Litomyšlská, v třetím dvě brková péra na památku úřední činnosti (A. V. Šembera byl profesorem české řeči a literatury na vídeňské univerzitě) a ve čtvrtém pod vycházejícím zlatým sluncem zelenající se kopce, naznačující původ rodinného jména z Schönberga na Moravě. Je zajímavé, že Šembera sepsal rodopis pánu (Šemberu) z Bozkovic (1836 a 1870).

V. H.

FROELICHOVA KRONIKA V SLANÉM. V městském museu v Slaném jest uložena rodová či rodinná kronika Josefa Frölicha z roku 1884. Autor v ní shledal zápisu o svém rodě ve Slaném, rozšířil je rodinou tradičně zejména z posledních pokolení a historickými zápisu o městě a okolí. Kniha jest velmi zajímavým dokladem rodopisných zájmů u nás již před více než půlstoletím v kruzích občanských.

Dk.

VÝSTAVA TŘÍ MALÍRŮ RODU STRETTI. Dne 11. května 1941 byla ve Slaném slavnostně otevřena výstava vybraných malířských děl tří malířů rodu Stretti. Dva z nich jsou bratři, synové knížecího lékaře v Plasech u Plzně, kde se oba narodili, stejně jako jich starší bratr JUDr Richard Stretti (nar. 31. XII. 1875), ministerský úředník ve Vídni (Wien), po světové válce v Praze, od r. 1925 viceprezident zemského finančního ředitelství, národní pracovník a znamenitý hudebník, a MUDr Bohuš Stretti, vrchní zdravotní rada na Vinohradech. Akademický malíř a grafik Viktor Stretti (nar. 7. IV. 1878), předseda »Hollara« v Praze, vyniká zejména jako výborný portrétnista. Mladší Jaromír Stretti-Zamponi (nar. 1882), rovněž akademický malíř a grafik (původně bankovní úředník v Praze), zabývá se hlavně barevnými lepty a náramty ze staré Prahy a jejího okolí. Jest otcem třetího malíře Stretti, Maria, osobnosti stejně umělecky vyhraněné. O přibuzenstvu rodiny Strettiových (13 generacích), Josefu Jungmannovi, Swieteckých z Černčic, Jahnich (9 generací) a o množství našich předních umělců, vědců a buditelů, s nimiž se Strettiové stýkali, piše zajímavě ve svých vzpomínkách Jungmannova pravnučka Marie Strettiová: O starých časech a dobrých lidech (Praha, třetí vydání 1940, Topičovy knihy českých osudů, str. 363, K 60). Manželka hudebního skladatele, virtuosa, organisátora, referenta a historika Dra Richarda Strettiho, Anna Strettiová-Sourková (nar. 9. VII. 1879 v Mostě nad Litavou [Bruck an der Leitha]), původně členka Lidové opery ve Vídni (Wien), jest výbornou interpretkou lyrických písni, zejména Foerstrovců a Griegových.

V. H.

VZÁCNÁ HERALDICKÁ PAMÁTKA NA HRADEČ LAUFU. Nedaleko Norimberka (Nürnberg) stojí hrad Lauf. V jeho síních jest uloženo 115 malovaných znaků, částečně dobře zachovaných, z období asi 1355-1378. Znaky patří většinou rodům z českých zemí, nejvíce z Čech, a to bývalým dvořanům Karla IV.; několik znaků naleží též biskupům a městům českým.

Jos. Pilnáček.

ERBOVNÍK JANA JIŘÍHO CHÁNOVSKÉHO z Dlouhé Vsi, sokolčího saského kurfiřta z roku 1605, nachází se ve Vratislavi (Breslau) v majetku svobodné pani z Reibnitz rozené z Poncetu; obsahuje na 74 stranách mnoho krásně malovaných, většinou slezských znaků.

Josef Pilnáček.

FAFRNOCH jest podle Příručního slovníku jazyka českého, vydávaného třetí třídou České akademie věd a umění (I., 694), chochol na přílbě. Slovník dokonce objasňuje význam slova citátem z Jiráska: »Nade štítem kolčí helma zavřená bez fafrnochů.« Stejně vykládá (na str. 699) význam hesel f a m f e r n o c h , f a m f r ě n o c h , f a n f r n o c h , f a n f r n o c h (== chochol). Avšak jak srovnati tento výklad s jiným citátem z Jiráska v témaž Slovníku (I., 710) u hesla f e f l í k (úvazek nebo

stužka na přilbici, baldachýnu a p.): »Kolčí helm, na kterémž točenice s rozletitými fefliky a přikrývadla nebo ližto fafrnoch y.«
Vlastimil Holejšovský.

RODOPISNÁ HLÍDKA.

Soupis rodopisců.

Aggermann Jan, Bílý Josef (Kraus, Trummel, Procházka), **Bouček Oldřich** (Bouček a Dvořák z Nedrahovic u Sedlčan, Smělý a Košnář z Čisovic u Mníšku pod Brdy), **Čejka Jaroslav, Doskočil Karel Dr** (referent pro rodopis v archivu země České), **Dušek František mladší** (Dušek, Buchwald, Sluka), **Grégr Odolen JUDr, Janda František** (Jandové a Bělařové z Beňova, Valouchové a Vodnaříkové z Přerova, Fuxové z Loun, Gruntzlerové), **Landa Vavřinec** (Landa, Budárek, Hartmann), **Laxa Otakar Dr, Mattauch Václav Antonín PhDr** (Mattauch z Dauby, Jelínek z Turska, Kumštát z Kolínska, Moc z Hlavice u Turnova, Musil z Poniklé v Krkonoších, Kastner z Benešova, Antoš z Divišova), **Nezádál Stanislav Ing.** (Nezádalové, Mysákové, Bürgelové), **Plánský Bohumil** (Plánský, vznik a původ příjmení, vyskytujícího se v již, Čechách kolem Brloha, Č. Křemže, Krumlova a Kletě v Blanském lese; Peřina), **Prokeš Antonín Dr** (Jirsíkové z Kácova n. Sáz.), **Rückl Antonín, Rückl Hynek, Rückl Jan, Sladký Václav, Soukup František PhDr, Spurný V., Urban Viktor** (Urban a Koumar), **Vach Miloslav** (Chvojkové z Roudnice na Hradecku), **Voráč Vladimír**. Vlastní rody.

Alois Ferulík má vypracován z matrik úplný výpis rodů od r. 1706 po rok 1784 z těchto osad: Benýška (zaniklá), Buková, Lipová, Malé Hradisko, Molenburk, Protivanov, Repechy, Suchý Kopec (zaniklý). Z jiných pramenů může podat zprávy o rodech v Knínicích u Boskovic a v Protivanově od poloviny XVI. století.

MrPh. K. Voneš může pomoci rodopisným badatelům výpisy z pramenů v Jihlavě.

Dotazy a odpovědi.

Dotazy:

125. **Kraus Josef** zemřelý 11. XII. 1857 v Praze II. 536, kde a kdy (asi r. 1780) se narodil?
126. **Krausová roz. Learová Barbora**, narozená 21. I. 1781 v Sedlčanech, manželka předešlého, kde a kdy zemřela?
127. **Ackermann (Aggermann, Agricola) Christian**, narozený prý okolo r. 1735 v Oettingen v Říši, plukovní chirurg rak. p. pl. č. 54 (Kahlenberg), naverbovaný 8. VII. 1758 a žijící ve Znojmě (Znaim), v Plzni (kdež se 13. I. 1767 oženil s Barborou, dcerou plzeňského občana Jana Kecha, narozenou asi r. 1743 a zemřelou 29. X. 1800 v Plzni), v Berouně a v Praze, kdež 25. I. 1790 zemřel, — kde a kdy se vskutku narodil?
128. **Laxa Jan**, městěnín království Nového Města Pražského, zemřelý r. 1752 jako manžel Lidmily a otec zletilých dětí Václava, Magdaleny, provdané Svobodové a Anny, — čí byl synem a kde a kdy se narodil?

129. **Spáčil.** — Kde se jméno vyskytuje před r. 1699?
130. **Koumar.** — Jakého původu jest toto jméno a v které krajině kromě Jihlavska se vyskytuje?
131. **Plánský.** — Pátrám po všech příslušnících toho jména, jež se vyskytuje nejvíce v již. Čechách kolem Blánského lesa. Hlavně prosím pp. archiváře, duchovní správce a kronikáře o zprávy týkajici se výskytu i vzniku příjmení a rodového původu jeho nositelů.
132. **Ferulík (Verulík).** — Kde se jméno vyskytuje před r. 1800?
133. **De Fresacher Anna**, manželka Václava Maška z Maasburku (Ma-schek von Maasburg), zemřelá 13. VIII. 1834 v Praze, kde a kdy asi r. 1769) se narodila?
134. **Peřina (Perzina, Peržina)** Václav, narozený r. 1759 v Pučerech na panství Zásmuky (fara Solopisky), oženil se 14. II. 1781 v Ratajích n. Sáz. s Annou, dcerou Matěje Lízálka z Chmelíště. Kde a kdy se narodili jejich synové František (asi r. 1784) a Václav (asi r. 1787)? Kde a kdy (kolem r. 1790) uzavřel druhý sňatek s Dorotou, rozenou Urbanovou z Nebovid?
135. **Šlakhamr.** — Kde jsou knihy hamrníků, které bývaly v Přibyslaví? Kde se nacházejí matriky z doby před r. 1720 a zápisky v nich z Vel. Losenice, a hlavně ze Šlakhamrů (nyní obec Neudek u Žďáru na Českomoravské vysočině) týkajici se rodu Šlakhamerských ze Šlakhamrů? Šlakhamry patří nyní na Moravu, před 1850 do Čech.
136. **Drla-Drdla.** — V Borové a na jiných místech Českomoravské vysočiny, hlavně v Čechách v 16. až 18. století. Hlavně pobyt Matěje Drly-Drdly, mlynáře v Borové anebo v okolí na některém mlýně před 1741; a jeho syna Antonína po 1768. Sňatek Jana Drdly, mlynáře, Chlum č. 46 okr. Třebíč a Alžběty, rozené Kundové v době od 1768 do 1776 včetně.
137. **Kund-Kundt-Kunt.** — Rod pochází patrně ze Stonařova. Koncem 18. století se objevuje v Polné. Zprávy o tomto rodu mimo Stonařov a Folnou v Čechách i na Moravě, hlavně mlynáře, pekaře.
138. **Kořínek Josef z Vysokého u Žďáru.** Jeho sňatek s Annou, patrně mimo farnost města Žďáru, v době 1745—1760; možná, že se konal v české části panství Žďárského. Josef Kořínek byl patrně synem Pavla Kořinka z Vysokého a Judy. Ve Žďáře zápis není.
139. **Kapoun Jakub** ze Žďáru Města a jeho sňatek s Barborou od 1690 do 1704. Jakub byl synem Jiříka Kapouna a Justiny. Ve Žďáře zatím záznam nezjištěn.
140. **Exnar (Exner).** — Usadili se asi jako řemeslníci v polovici XVI. stol. v městečku Smidarech u Nového Bydžova. Jan Exner byl prvním podle jména purkmistrem městečka Smidar v letech 1625-1630. Byly české národnosti. Další purkmistr Smidar v letech 1685-1694 se psal Jiří Exnar, ač někde také Jiří Exner; byl řemesla tkalcovského. Odkud přišli do Smidaru? Jaký je původ jména?

O d p o v ě d i :

52. **Trapl.** — Toto jméno se vyskytuje ve Stupné, obec Rojšín, pošta Č. Křemže u Čes. Budějovic v jižních Čechách. Nositelem jména je sedlák ve Stupné, jeho synové a majitelé dvou samot blíže Stupné.
B. Plánský.
106. **Kavkové ve Slavětině.** — Valentin Kavka, jinak Fiala Slavětínský, řemesla pekařského, předložil list na pergameně v jazyku českém řádného svého na svět zplození, spolu s vejhostní od pana Jiřího staršího Mitrovského z Nemyše, jehož datum jest v sobotu třicá-

tého dne měsice července léta Páně 1633. Vedle něho jest jemu od pana purkmistra a pánu městského práva uděleno a k provozování živnosti pekařské povoleno. Rukojmě se za něho postavili Jiřík Janovský a Jiřík Švejdar. Actum in Cons. F. 2, post Dominicam Exaudi XXIX Maii Anno MDCXXXIV Cos. Dno. Matthia Girkowsky a Diewina. (Arch. hl. m. Prahy, 536, 296). VI. Holejšovský.

110. **Klič (Klietsch, Klitsch, Glitsch).** — Jiří Glicz, oculista, syn Kryštofa Glitsche, poručika knížete Hessen-Cassellske tělesné gardy, a jeho manželky Alžběty, rozené Luckemánnové z Altentörpu (hraběte von der Lipp), narozený 18. XI. 1645 v Alsfeldu, obdržel 12. XI. 1685 městské právo Nového města pražského. (Arch. hl. m. Prahy, IV-31014). — Jiří Glitsch měl s manželkou Dorotou (zemř. koncem r 1691) dceru Terezii (Arch. hl. m. Prahy, IV-8734).
Vlastimil Holejšovský.
116. **Kulda, Kult.** — Ivan Kulda připomíná se v berní rulli z r. 1654 ve vsi Kanici u Kolovče na Novokdyňsku (fara Lštění) na usedlosti s 36 strychy roli.
Vlastimil Holejšovský.
119. **Mazaný v Lukavci.** — Jan Mazaný, jenž se žení 11. II. 1744 s Annou Klatovskou v Lukavci a umírá tam 2. II. 1775 udánlivě 75letý, jest podle všech známk synem Jiříka Mazaného ze Slavětina a jeho manželky Anny, narozeným 17. V. 1718 v Slavětině. Matěj Mazaný, jenž se žení v Lukavci 6. II. 1747 s Kateřinou Dubinovou, jest Janův bratr, narozený 24. II. 1724. Jejich otec Jiřík (František) narodil se 2. IV. 1686 jako syn Pavla (Mazaného), dvořáka v Slavětině, a jeho manželky Roziny z manželství; sňatek jich uzavřen v Načeradci 21. X. 1681. Zemřel 2. X. 1733, udánlivě 48letý. Jiříkův otec Pavel Mazaný zemřel 12. III. 1737 jako 80letý, matka Rosina 8. XII. 1735, prý stoletá.
120. **Črný Šimon.** Hledaný Črný, Černý Šimon pocházel z Lišova u Č. Budějovic. (Srov. dopis magistr. z Lišova z 5. IX. 1804, uložený ve schwarzenberském archivu v Třeboni zn. ID 5 AU 5 1/2). Narodil se kolem r. 1759 v bezském ovčíně (farnost Modrá Hůrka) jako syn tamního ovčáckého mistra Tomáše Černého a jeho ženy Kateřiny. Do Bzí Tomáš Černý přišel kol r. 1758 z Horní Knížeklady, kde byl asi od r. 1745 knížecím schwarzenberským hamlknechtem; zemřel as r. 1773, vdova Kateřina ho přežila. Tomášův syn Šimon Černý zdržoval se v letech 1778-1779 při ovčině ve dvoře Dvorcích u Třeboně, později ve dvoře Čejkovicích na panství Hluboké n. Vlt. a posléze v Lišově; tu se oženil asi r. 1786 s dcerou měšťana Antonína Horejšího. (Srov. různé dopisy a knihy ve schwarzenberském archivu v Třeboni, na př. zn.: IB 7 D 11; IB 5 AU Nro 2; ID 5 AU 5 1/2.)
Václav Hadač.
121. **Hrašové.** — Dotazovaný Josef Hraše byl mlynářem a měšťanem v městečku Lišově a Kateřina Charvátová byla dcerou Tobiáše Charváta, knížecího mlynáře z města Veselí nad Lužnicí. (Srov. dopis magistrátu z Lišova ze 4. července 1789, uložený ve schwarzenberském archivu v Třeboni zn. ID 5 AU 5 1/2.)
Václ. Hadač.
128. **Laxa Jan** byl synem Kryštofa Laksy a jeho manželky Veroniky; narodil se 22. II. 1698 ve vsi Vrbně při Lesích na Lounsku.
Vlastimil Holejšovský.

131. **Plánský.** — Bartoloměj Plánský z Plekenšteina obdržel 14. III. 1570 erb. — Pánové Plánští ze Žeberka nazývali se podle Plané u Tachova, kde v Žeberské kapli jich několik odpočívá. Měli na červeňém štítu pokosné poříčí stříbrné, které také s poříčím jako kůl vypodobněný a s poříčím šíkmým se střídalo; poříčí samo bylo posázeno třemi lipovými listy. Podle polohy listů rozeznávali se

jednotliví členové rodiny r. 1332. Tři listy na štitě opakovaly se též v klenotu jako ozdoba bávolich rohů, kdežto druhá větev užívala jako klenotu dvou složených křídel orličích.

Vlastimil Holejšovský.

Z RODOPISNÉ SPOLEČNOSTI V PRAZE.

PROF. PHDR J. V. ŠIMÁK JAKO HISTORICKÝ RODOPISEC. V Knihovně Rodopisné společnosti v Praze jsme právě vydali jako osmý sva-zek publikaci »Univ. prof. PhDr Josef Vítězslav Šimák, první profesor české vlastivědy, jako historický rodopisec« od PhDra Václava Davídka. Předkládáme ji svému členstvu a české odborné veřejnosti s tím, aby knižka byla vlídně přijata jako skromná pocta zesnulému historikovi, rodopisci, členu naší Společnosti.

RODOVÉ VÝVODY PŘÁTEL ČLENŮ RS. V kruzích přátel a známých našeho členstva jest velmi mnoho osob, které mají již sestaveny vývody z osmi i více předků. Upozorněte je, aby poslaly opis téhoto vý-vodů (byť jen ve dvou, třech pokoleních) kanceláři Rodopisné společnosti v Praze II., Těšnov 65, zemědělský archiv. Uložíme je k trvalé úschově v archivu RS samostatně, vedle sbírky vývodů předků členů naší Společnosti.

lh.

VYDAVATELSKÝ ZÁKLAD. Z věnování, zřeknutí se honorářů a z jiných darů byl zřízen Vydavatelský základ RS. První výkaz jest otiskán v ČRS XII. 1940 na str. 72. Podáváme II. výkaz z období druhé poloviny roku 1940 a prvního pololetí r. 1941. Do Vydavatelského základu přispěli: Leop. Bohdal 10 K, Dr V. Davidek 100 K, vrch. řed. J. Felix 80 K, J. Kozák 6 K, Kar. Kříkava 100 K, Dr A. Markus 205 K, Dr h. c. Ing. Th. Mokrý 10 K, Ing. V. Oliverius 10 K, Fr. Pirner 10 K, Em. Slavík 50 K, Jiří hrabě Sternberg 50 K, Dr R. Vít a 10 K. — Rodopisná společnost dárcům vřele děkuje.

Jar. Smíšek.

808
24
1784

Knihovna Rodopisné společnosti v Praze:

1. Adolf Ludvík Krejčík: *Rodopiscův latinsko-český slovníček a glossářík*. V Praze 1933, 8, str. 24. — Za 5.— K.
2. Adolf Ludvík Krejčík: *Z bibliografie literárních pomůcek rodopisových*. V Praze 1933, 8, str. 15. — Za 5.— K.
3. Antonín Markus: *Jan Helbling z Herzenfeldu*, profesor historických věd pomocných na universitě pražské 1789 až 1869. V Praze 1933, 8, str. 24 a 3 tab. — Za 5.— K.
4. Eduard Šebesta a Adolf Ludvík Krejčík: *Popis obyvatelstva hlavního města Prahy z r. 1770*. I. Staré město. V Praze 1933, 8, str. XXIII + 386. — Za 30.— K (členům za 20.— K).
5. Václav Davídek, Karel Doskočil a Jan Svoboda: *Česká jména osobní a rodová*. Praha 1941, 8, str. 110. — Za 25.— K (členům za 20.— K).
6. Antonín Markus a Josef Pilnáček: *Znamení a znaky nešlechticů*. (Občanská heraldika.) V Praze 1934, 8, str. 20. — Rozebráno.
7. Antonín Markus-Ratkovich: *Příručka rodového kronikáře*. Úvod do praktické genealogie. Druhé přepracované a ilustrované vydání »Rodinné kroniky«. V Praze 1938, 8, str. 112. — Za 18.— K (členům za 15.— K).
8. Václav Davídek: Univ. prof. PhDr Josef Vítězslav Šimák, první profesor české vlastivědy, jako historický rodopisec. V Praze 1941, 8, str. 15. — Za 5.— K.

Clenské přihlášky a objednávky knih přijímá kancelář Rodopisné společnosti v Praze II., Těšnov 65, zemědělský archiv.

